

Työeläke

4:2017

VAPAAUS VS. VASTUU

Pension Freedom Britanniassa

Jo miljoona brittiä on nostanut eläkkeen ennakkoon. Mitä rahoilla tehtiin? Odottaako maata eläkeläisköyhyys? Reportaasi Lontoon tunnelmista.

Sivu 16

TYÖ MUUTTUI JO

Mitä meillä on edessä seuraavan 20 vuoden aikana?

Sivu 4

UUSI ELÄKELAJI

Tilastoperkaus osittaisen vanhuuseläkkeen suosiosta.

Sivu 8

BAROMETRIT

Nuorilla tietämystä ja luottamusta eläkkeisiin.

Sivu 14

Johannes Koponen avaa ajatteluaan Tapasimme-palstalla.

4

- 3** PÄÄKIRJOITUS
Eläköön se pieni ero – ikä
- 4** TAPASIMME
Ajatushautomo Demos Helsingin Johannes Koposen
- 7** INFOGRAFIKKA
Valoisa ja synkkä skenaario tulevaisuudesta
- 8** ASIAANTUNTIJA
Tänä vuonna alkaa yli 11 000 osittaista vanhuuseläkettä
- 10** SORSAN KOLUMNI
Vastuuttomuutta ilman tilivelvollisuutta

- 11** LUUPIN ALLA
Nuorilta peukku eläketurvalle
- 14** ASIAANTUNTIJA
Maksuluokkamalli – hyvä, paha vai ruma?
- 16** REPORTAASI
Pension Freedom toi briteille vapauden ja vastuun
- 21** KAMPANJA
Eläkettä myös minulle
- 22** KOKEMUKSEN ÄÄNTÄ
Vilunkia vastaan Matti Ruotanen
- 25** MINÄ VÄITÄN!
YEL on rikki, kirjoittaa Yrittäjien Janne Makkula

Oikeusjuttu kolahti Reijo Vanteeseen.

- 26** PALLO HALLUSSA
- 28** TIEDOKSI
- 29** NIMITYKSET
- 30** KIRJA KOLAHTI
- 31** ENGLISH SUMMARY
- 32** UUSIMMAT JULKAISUT

22

Matti Ruotanen torjuu työkseen harmaata taloutta.

16

Reportaasi Lontoosta. Piccadilly Circuksen katunäkymä.

28

Ilmarisesta tulee suurin, kun Etera sulautuu siihen.

Työeläke on Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus, www.etk.fi

DIGILEHTI
työeläke-lehti.fi

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI
tyoelake-lehti@etk.fi

PÄÄTOIMITTAJA
Kati Kalliomäki

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
Anne Iivonen

TOIMITUSNEUVOSTO
Marjaana Lundqvist (Eläketurvakeskus)
Anu Suutela-Vuorinen (Elo)
Timo Toropainen (Eläkesäätiöyhdistys)
Esko Torsti (Ilmarinen)
Milla Vailaranta (Etera)
Niko Väinänen (Eläketurvakeskus)
Mika Ylä-Outinen (Keva)

TÄTÄ LEHTÄÄ TEKIVÄT MYÖS
Niklas Hallén, Heidi Hammarsten, Susa Junnola,
Jari Kannisto, Antti Karkainen, Lena Koski, Vesa
Laitinen, Kari Lindstedt, Peter Lindström, Jyri
Liukko, Janne Makkula, Jouko Ollikainen,
Karoliina Paatos, Anu Polvinen, Merja Raunis,
Teina Rynänen, Ville-Pekka Sorsa, Heikki
Tikanmäki, Reijo Vanne ja Nelli Westerholm.

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

ULKOAASU JA SIVUNVALMISTUS
Aste Helsinki Oy
Markku Laitinen

PAINO
PunaMusta Oy
paperi UPMFine 100 g/m²

52. vuosikerta
ISSN-L 0564-5808
Helsinki 2017

Työeläke ilmestyy viidesti vuodessa.
Seuraavan kerran marraskuussa.

NO AINEISTOT LEHTI ILMESTYY
5 pe 27.10. ma 27.11.

KANNEN KUVA:
Niklas Hallén
Kansikuvassa
lasipintainen
rakennus
Lontoo Cityssä,
30 St Mary Axe.

Eläköön se pieni ero – ikä

HÄTKÄHDIMME vuosia sitten, kun aivan tavallisessa ruokapöytäkeskustelussa silloin alakouluikäinen poikamme totesi vakavalla naamalla, ettei hän olen niinkään kiinnostunut siitä, mitä hän tekee isona kuin siitä, mitä hän tekee vanhana. Perheen muut lapset antoivat ns. normaaleja vastauksia, mutta tämän ajatukset olivat elämän ehtoapuolella.

Huolestuneena ryhdyimme kyselemään, että miten niin vanhana, eikä ensin pitäisi kasvaa aikuiseksi ja käydä töissä? Sellaiset asiat eivät poikaamme huolettaneet, mutta vanhuus vaikutti hänen mielestään kiinnostavalta, olivathan molemmat isoäidit energisiä, toinen kaukomailla talvet vaellusreittejä koluamassa, toinen lähikulmilla aktiivisesti harrastuksista toiseen suihkien. Isoisäkin rakenteli entisajan huonekaluja ja kauniita torppia vanhoista materiaaleista ikämiehen tarmolla ja taidolla.

Lapsen näkökulmasta vanhuuden kuva oli siis täynnä kiinnostavia asioita. Ja kun tarkemmin ajattelee, siltähän se täytyy näyttää, jos vertailee keskenään ruuhkavuosien takakireitä ja työtaakkaansa huokailevia vanhempia ja rentoja elämäntoiveita täyttäviä senioreita, joilla on aina aikaa keskittyä lastenlastensa juttuihin.

IKÄ ON YLEISIN SELITTÄVÄ TEKIJÄ myös alkukesällä toteutetun eläkebarometrin tuloksissa. Ikä määrittää huomattavasti enemmän ihmisen tuntemaa eläketietoutta tai tietouden tarvetta kuin vaikkapa sukupuoli.

Hieman yllättäen nuorten luottamus eläkkeisiin näyttää kyselyssä paremmalta kuin työikäisten. Yhtenä selityksenä lehdessä haastateltu nuorisotutkija antaa juuri isovanhempien mallin: jos he pärjäävät eläkeläisinä ja ovat onnellisia, täytyy eläkkeen siinä tapauksessa olla hieno ja luottamusta herättävä juttu.

Toivoisin, että eläke nähtäisiin edellä kuvatulla tavalla eli että se mahdollistaa täysipainoisen elämän työn loppumisen jälkeen. Nuoret voisivat katsoa vanhoja ja tuntea turvallisuutta. Näin varmaan valtaosin tapahtuukin, vaikka huolestuttavia tulevaisuudenkuvia on niin ikään tarjolla.

AJAT OVAT ERILAISIA ja työn tekemisen tavat muuttuvat. Ihmisen tarve turvaan ja eläkkeen perusidea eivät kuitenkaan muutu: kannamme vastuuta kukin vuorollamme.

Kati Kalliomäki
päätoimittaja
Digilehti: tyoelake-lehti.fi
Twitter: @KatiKalliomaki

Karoliina Paatos

Muutoksen ajurit
alkavat olla tuttuja:
digitalisaatio,
globalisaatio ja
ikäntyminen.

Tapasimme Johannes Koposen

TYÖ MUUTTUU, MITEN YHTEISKUNTA MUUTTUU?

Kukaan ei vielä tiedä, onko järjestyttävien työn muutos edessä vai jo tapahtunut. Joka tapauksessa työhön liittyvissä rakenteissa, asenteissa ja keskustelussa on parantamisen varaa, sanoo Demos Helsingin Johannes Koponen.

TEKSTI: HEIDI HAMMARSTEN | KUVAT: SUSANNA JUNNOLA

"Yksilön työ on kyllä vakaata, mutta hän tekee sitä monessa työsuhteessa yhtä aikaa."

Millaista on työ runsaan 20 vuoden kuluttua? Ehkä teemme sitä edelleen pitkissä, vakaissa työsuhteissa. Tai sitten työ muuttuu jaksottaiseksi, työaika vähenee ja työsuhteita on paljon. Kolmas skenaario on, että yksilön työ on kyllä vakaata, mutta hän tekee sitä monessa työsuhteessa yhtä aikaa.

Näitä vaihtoehtoisia skenaarioita on hahmotellut ajatushautomo Demos Helsingin teemajohtaja Johannes Koponen *Työ 2040* -raportissa. Keväällä julkaistun raportin tilasivat Sitra, Verohallinto, Ammattiliitto Pro, Tieto ja Varma. Jatkotyönä arvioitiin skenaarioiden vaikutuksia eläkejärjestelmälle ja julkiselle taloudelle.

Nyt Koponen käynnistelee jo seuraavaa projektia, jossa mietitään mitä skenaarioista seuraa yhteiskunnalle eli miten muutoksiin pitäisi reagoida. Heti kärskeen hän myöntää, että seurauksista ei vielä tiedetä kovin paljon.

– Voi olla, ettei murrosta tulekaan, vaan suurin osa muutoksista on jo tapahtunut. Mutta ei silti haittaa, että haluamme tehdä työelämästä parempaa.

EI AINAKAAN 60 VUODEN KURJISTUMISTA

Koponen nostaa esiin ilmiön nimeltä *Engelsin paussi*. Kun Englanti teollistui 1800-luvun alussa, seurasi 60 vuoden jakso, jonka aikana työelämä kurjistui edelleen, vaikka tuottavuus koheni kovaa vauhtia. Parannukset tulivat vasta viiveellä vastareaktion

kurjistumiseen – syntyi työväenliike, työaika lyheni, palkat paranivat, sosiaaliturva alkoi kehittyä.

– Jos nyt on vastava kehityskulku käynnissä, voisimmeko me olla nopeampia? Pitäisi keksiä uudet rakenteet: millainen on jälkiteollisen yhteiskunnan verotus, toimeentuloturva ja merkityksen luominen yksilöille. Vaikka ei olisikaan, tällaisia

asioita kannattaa miettiä joka tapauksessa.

Koponen huomauttaa, että työ on jo muuttunut, ja muutoksen ajurit alkavat olla kaikille tuttuja: digitalisaatio, globalisaatio ja väestön ikääntyminen. Teollinen, rutiininomainen työ siirtyy joko halvemmän työvoiman maihin tai koneille. Työn ja vapaa-ajan rajoja ovat hämärtäneet sekä ajattelutyön lisääntyminen että digitaaliset välineet, joilla ihminen on tavoitettavissa jatkuvasti.

MITTARIT TULEVAT JÄLJESSÄ

Kuitenkaan puhetapa ja työn mittarit eivät ole pysyneet muutoksessa mukana. Koposen mukaan esimerkiksi työaika mitataan ja valvotaan edelleen kuten teollisuustyössä.

– Ajatustyössä yksi hyvä idea voi olla arvokkaampi kuin kahdeksan tunnin puurtaminen. Vaikkapa myyntityössä oivallus, että näin minun pitää tämä asia esittää, voi tuottaa paremman tuloksen kuin miljoona rutiininomaista myyntipuhelua.

Toinen jo näkyvä trendi on palkkatyön polarisaatio. Teknologian kehitys demokratisoi ihmisten taitoja, tulkitsee Koponen. Teknologian avulla pystymme asioihin, jotka aiemmin vaativat erityisosaamista. Kännykkäsovellus muuttaa tavallisen ihmisen taksikuskiksi, tai kuvankäsittelyn helpottumisen takia netti pursuu itseoppineita blogikuvaajia.

– Markkinataloudessa täytyy erottautua, jotta pystyy määrittelemään oman hintansa. Nykyisin tämä on vaikeampaa, ja silloin markkinatalous raaistuu.

Työn muutoksella on iso merkitys myös julkiseen talouteen ja eläkkeisiin. Tuoreet Demoksen, Eläketurvakeskuksen, Sitran ja valtiovarainministeriön laatimat skenaariolaskelmat vertaavat erilaisten kehityskulkujen vaikutusta. Jos ansiotason nousu pysähtyisi ja eläkejärjestelmän sijoitustuotot jäisivät pysyvästi mataliksi, julkisen talouden velka ja kestävyysvaje kasvaisivat merkittävästi. Työeläkemaksuun tulisi lähes neljän prosenttiyksikön korotuspaine.

Toisaalta jos esimerkiksi yrittäjyyden lisääntymisen kautta yllettäisiin 80 prosentin työllisyysasteeseen vuonna 2030, julkisen talouden kestävyysvaje poistuisi lähes kokonaan ja eläkemaksuja voitaisiin laskea.

KUKA?

Johannes Koponen

- **Ikä:** 32-vuotias
- **Työ:** Ajatushautomo Demos Helsingin teemajohtaja, Demokratia ja kyvykkyydet -tiimi
- **Koulutus:** Diplomi-insinööri, viestintäaiheinen väitöskirja tekeillä
- **Perhe:** Puoliso, esikoista odotetaan.

”Työttömyys pitää irrottaa tarpeettomuuden tunteesta.”

Johannes Koponen käynnistelee jo seuraavaa projektia, jossa mietitään mitä skenaarioista seuraa yhteiskunnalle eli miten muutoksiin pitäisi reagoida.

Palkkatyö ei katoa

SITRAN vanhempi neuvonantaja **Mikko Kesä** muistuttaa, että kaikes- ta muutospuheesta huolimatta perinteinen palkkatyö ei katoa maail- masta.

– Suuri joukko suomalaisia on edelleen tavallisessa palkkatyössä ja heidän osuutensa on tähän mennessä laskenut vain lievästi. Uudet ilmiöt palkkatyön ympärillä näyttävät todellista suuremmilta, koska keskustelu keskittyy niihin, Kesä perustelee.

Kesä myöntää, että automatisaatio muuttaa myös palkkatyön luon- netta ja sisältöä: rutiinitöiden tilalle tulee korkeamman lisäarvon töi- tä. Hän kuitenkin näkee työn tekemisen uudet muodot oleellisempina niille, joilla nykyisin ei ole työtä lainkaan.

– Kannattaa miettiä työn tekemistä myös sen ostajan näkökulmas- ta. Yritykset miettivät, onko työn tekeminen keino saada kasvua ja kan- nattavuutta aikaan, ja onko palkkatyö se toimintamalli, jolla saadaan paras tuotos ihmisestä – lisääkö se esimerkiksi motivaatiota ja tur- vallisuu- den tunnetta. ■

Heidi Hammarsten

JOKU TUHAT KERTAA TUOTTAVAMPI?

Koponen näkee, että työn muutoksesta käydään kes- kustelua kahdesta eri näkökulmasta: puhutaan työn tuottavuudesta ja työn merkityksestä.

Kun palkkatyö polarisoituu, sen hyödyt keskitty- vät entistä harvemmille. Tosin Koponen huomauttaa, että yksilöiden välisiä tuottavuuseroja saatetaan kes- kustelussa joskus korostaa liikaakin, esimerkiksi kun vertaillaan it-alan työntekijöitä keskenään.

– Näitä supertuottavuustarinoita kohtaan on esi- tetty kritiikkiä. Ei ole ihan ilmiselvää, että jonkun panos voi olla 1 000 tai 10 000 kertaa arvokkaampi kuin toisen.

Vaikka tuottavuuserojen kertoimista voi keskus- tella, tulonjakokysymykset nousevat väistämättä esiin. Suomen pieni perustulokokeilu herättää kiin- nostusta ympäri maailmaa. Kalifornialainen startup- hautomo *Y Combinator* on aloittanut oman kokeilun San Franciscossa.

Koponen huomauttaa, että yritykset voisivat yleensäkin ottaa enemmän vastuuta työelämän muutosten seurauksista. Nehän ovat olleet globali- saatiossa sekä ajurin että hyötyjän asemassa.

– Globalisaatio tapahtuu yritysten kautta. Ei meil- lä oikeastaan ole muita globaaleja toimijoita kuin yritykset. Ja onkin merkkejä siitä, että isot teknolo- giayritykset yrittävät tehdä tällaisia avauksia aina- kin pr-mielessä.

MISTÄ LÖYTYY MERKITYKSELLISYYS?

Merkityksellisyys on työn muutoksessa vähintään yhtä suuri kysymys kuin toimeentulo: miten ihmi- nen löytää oman roolinsa maailmassa, jos se ei ole perinteinen luterilainen puurtaminen?

– Työllä on sekä välinearvo että muita arvoja, ja juuri nämä muut arvot tekevät usein poliittisen pää- töksenteon vaikeaksi. Esimerkiksi yhdessä tekemi- sen merkitys on ammattiliitoille hyvin painava.

Joka tapauksessa keskustelussa päädytään yleensä siihen, että toimeliaisuus ja toimeentulo pitää jo- tenkin erottaa toisistaan. Tai toisin päin, työttömyys pitää irrottaa tarpeettomuuden tunteesta. Siis mer- kityksellisyttä elämään voi etsiä vaikkapa perheen, vapaaehtoistyön tai harrastuksen kautta. ■

VALOISA vai SYNKKÄ tulevaisuus?

Miten työeläkemaksu reagoi, jos työllisyysaste nousee huippulukemiin tai talouden kehitys pysähtyy?

TEKSTI ANNE IIVONEN | DATA HEIKKI TIKANMÄKI

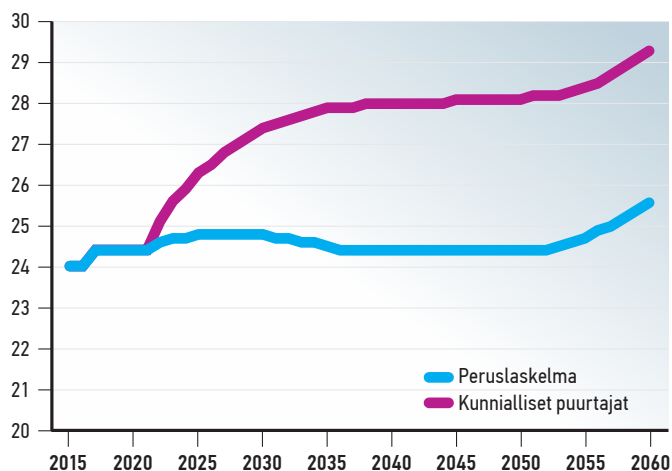
ELÄKETURVAKESKUS yhteistyökumppaneineen on tarkastellut työn muutoksen kehityskulkujen vaikutuksia eläketurvaan. Omaa napaansa pidemmällä katsoville skenaariot ovat punnittuja laskelmia.

Ne piirtävät eteemme kuviteltuja työelämän muutosten kehityskulkuja tulevaisuudessa. Laskelmien avulla näemme, miten työllisyyden ja palkkasumman muutokset vaikuttavat eläketurvan maksu- ja menokehitykseen.

Ohessa kaksi erilaista tarinakehystä. Toinen kertoo valoisan,

toinen synkän tulevaisuuden vaihtoehdon. Palkkakehityksen pysähtyminen ja ansiotason lasku johtaisi nykyistä synkempään tulevaisuuteen. Valoisampi tulevaisuudekuva rakentuu korkean työllisyyskehityksen oletuksiin.

Havainnollinen koko neljän mallin skenaarioraportti on luetavissa Etk.fi:ssä. Tekijöinä **Heikki Tikanmäki, Ilari Ahola, Johannes Koponen, Kaarlo Reipas ja Henrik Suikkanen**: *Skenaariolaskelmia työn muutoksen vaikutuksesta eläkejärjestelmään ja julkiseen talouteen, Eläketurvakeskuksen raportteja 03/2017.* ■

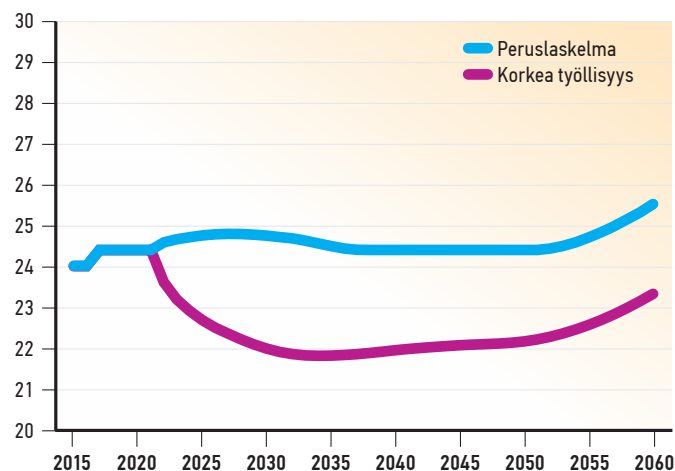
SYNKKÄ TULEVAISUUS

Kunnialliset puurtajat maksavat enemmän

Synkän tulevaisuuden kehityskulussa ansiot eivät kasva lainkaan. Samanaikaisesti lähes kahden sadan miljardin työeläkevarojen sijoitustuotot jäävät hieman peruslaskelmaa matalammiksi.

Näiden yhteisvaikutuksena lakisääteiset eläkemeno kasvaisivat noin kolme prosenttiyksikköä BKT:sta peruslaskelmaa korkeammiksi. Vastaavasti TyEL-maksu olisi noin 3,5 prosenttiyksikköä peruslaskelmaa korkeampi.

Synkän tulevaisuuden vaikutukset tuntuisivat lompakossa. Euromääräiset keskieläkkeet eivät kasvaisi ja ne jäisivät selvästi jälkeen perusolettamusten mukaisesta kehityksestä.

VALOISA TULEVAISUUS

Korkea työllisyys laskee eläkemaksua

Tasapainon vuoksi kannattaa vilkaista myös parempaa tulevaisuuden vaihtoehtoa. Entä, jos kehitys johtaa parempaan?

Korkean työllisyyden skenaariossa, onnellisuuden valon heijastaa 80 prosentin työllisyysaste. Talous viriää uusien työpaikkojen, paremman työelämän ja työuran jatkuvuuden seurauksena.

Korkean työllisyyden vallitessa työeläkemeno suhteellinen osuus bkt:sta olisi noin 1,5 prosenttiyksikköä peruslaskelmaa matalampi ja eläkemaksu vielä sitäkin matalampi.

Yhtä kaikki julkisen talouden kestävyysvajekin kuroutuisi kuusi miljardia pienemmäksi.

Tänä vuonna alkaa yli 11 000 osittaista vanhuuseläkettä

Uuden eläkelajin, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen, ottaa maksuun tänä vuonna arviolta yli 11 000 henkilöä. Alkuvuoden rynnistyksestä vauhti on kuitenkin tasaantunut.

Majja Astikainen

Jari Kannisto
Kehityspäällikkö
Eläketurvakeskus

OSANA 2017 ELÄKEUUDISTUSTA

osittainen varhennettu vanhuuseläke (osittainen vanhuuseläke, lyhennettynä ove) korvasi viime helmikuussa osa-aikaeläkkeen. Odotetusti se saavutti heti suuren suosion, ja vuoden ensimmäisten kuukausien aikana hakemuksia lähetettiin yli 1 500 kappaaleen kuukausivauhdilla.

Alkuinnostus on nyt tasoittunut, ja hakijamäärät ovat pudonneet kuukausitasolla tuhanteen. Osittaista vanhuuseläkettä hakee tänä vuonna arviolta lähes 14 000 henkilöä, joista yli 11 000 ehtinee jäädä tänä vuonna eläkkeelle. Tiedot perustuvat elokuun lopussa julkaistuun katsaukseen *Oven avaus*.

UUDEN ELÄKKEEN SUOSIOON on monta syytä, eikä sen nousua hittituotteeksi voi pitää yllätyksenä. Pääsäännön mukaan eläkkeen saa, kun täyttää 61 vuoden ikäehdon eikä ole eläkkeellä. Vaatimuksia työnteon jatkamiselle tai vähentämiselle ei ole. Hakija voi olla myös työtön. On luonnollista, että eläke houkuttelee, koska se tuo välittömästi lisätuloa talouteen, vaikka eläminen muuten jatkuisi entiseen tapaan. Saatavalla lisärahalla pienituloinen voi rahoittaa välittömiä hankintoja. Hyvätuloinen voi myös sijoittaa lisätulot.

Osittaisen vanhuuseläkkeen suosiota selittää myös muiden eläkereittien karsiminen. Työkyvyttömyyseläke on käytännössä ainoa eläkevaihtoehto työssä käyvälle 61-vuotiaalle, mutta se edellyttää sairautta. Niinpä useimmille jää ainoaksi todelliseksi vaihtoehdoksi osittainen vanhuuseläke, jos eläke houkuttaa ennen eläkeikää.

*Hakijamäärät
ovat pudonneet
kuukausitasolla
tuhanteen.*

Eläkkeen houkuttelevuutta heikentää sen hinta. Jos osittaisen vanhuuseläkkeen ottaa ennen eläkeikää, sitä leikataan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta varhennuskuukaudelta.

Karttuneesta eläkkeestä voi ottaa maksuun neljäsosan tai puolet. Lähes kaikki ottavat puolet. Naisista neljäsosan eläkkeeseen on tyytynyt 14 prosenttia, miehistä kahdeksan prosenttia. Neljäsosaeläkkeen voi muuttaa puolikkaaksi hakemuksesta. Heinäkuun

2017 loppuun mennessä muutoksen oli tehnyt 50 henkilöä.

Eläkettä hakeneista vuosina 1955 ja 1956 syntyneistä oli työttömiä yli 15 prosenttia. Miehillä työttömien osuus oli hieman suurempi kuin naisilla. Vastaavasti viime vuoden lopussa teki töitä hakijainaisista 80 prosenttia ja miehistä viitisen prosenttiyksikköä vähemmän.

Osittaisen vanhuuseläkkeen voi ottaa varhennettuna, oman ikäluokan eläkeiässä tai lykättynä eläkkeenä. Heinäkuun loppuun mennessä eläke oli alkanut 7 600 henkilöllä. Varhennettuna alkoi 6 500 eläkettä ja varhentamattomana vajaat 1 200. Jälkimmäisistä alle 200 eläkettä alkoi eläkeiässä ja 1 000 lykättyinä eläkkeinä.

YKSITYISELLÄ SEKTORILLA osittaisen vanhuuseläkkeen hakijoita oli heinäkuun loppuun mennessä 6 600 ja julkisella sektorilla 2 800. Yksityisen sektorin osuus oli 70 prosenttia. Jotta hakemuksia olisi molemmilla sektoreilla suhteellisesti yhtä paljon, julkisen sektorin hakijamäärän pitäisi olla lähes 5 000.

Sektorien välinen ero heijastuu myös sukupuolijakaumaan. Osittaisen vanhuuseläkkeen valinneis-

ta 60 prosenttia on miehiä ja varhentajien joukossa miesten osuus korostuu entisestään.

Vähäisempi suosio naisvaltaisella julkisella sektorilla selittyy ainakin osaksi lisäeläkkeillä. Eläkkeen varhentaminen saattaa leikata mahdollista lisäeläkettä, mikä voi tehdä siitä kalliin julkisen sektorin työntekijälle. Vanhimmissa ikäryhmissä julkisen sektorin ja naisten osuus onkin korkeampi, kun henkilökohtainen eläkeikä on täyttnyt eikä lisäeläkettä leikata.

VUONNA 1956 SYNTYNEET lienee suurin ikäluokka osittaisen vanhuuseläkkeen saajissa, kun tarkastelemme tilannetta tämän vuoden lopussa. Tois- taiseksi suuri osa on ottanut eläkkeen heti kun mahdollista ja niin suurena kuin sen saa. Tällöin varhennusvähennys on suuri ja eläke puolet kart- tuneesta eläkkeestä.

Osittaisen vanhuuseläkkeen voi myös perua. Pe- rumisaika on kolme kuukautta. Heinäkuun 2017 loppuun mennessä oli peruttu 60 eläkettä. ■

Jari Kannisto: Oven avaus – Katsaus osittaisen var- hennetun vanhuuseläkkeen valinneisiin, Eläketurva- keskuksen tilastoja 09/2017.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

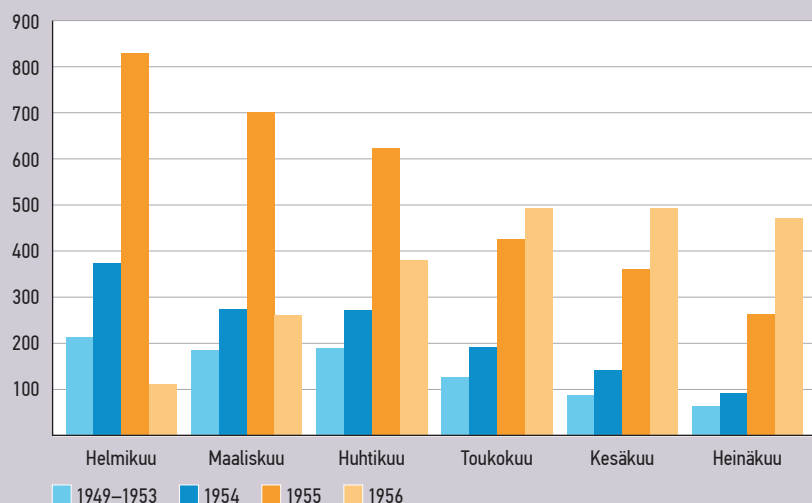
- ikäraja 61 vuotta
- karttuneesta eläkkeestä 50 % tai 25 %
- varhennusvähennys ja lykkäyskorotus eläkeiästä 0,4 %/kk
- maksuun tänä vuonna 11 000 eläkettä
- miehiä 60 %
- 50 % eläke 90 prosentilla
- 50 % eläke 830 €/kk
- varhentajia 90 %
- varhentaminen on maksimaalista, esim. 1956 syntyneillä keskiarvo 29 kk.

Kuvio 1

Alkaneet osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet alkamiskuukauden mukaan

Tilanne 31.7.2017

Lukumäärä

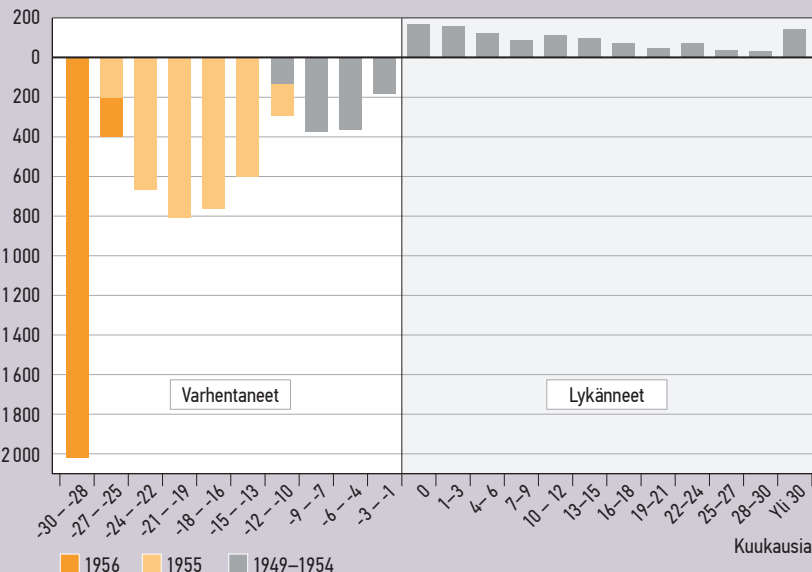

Kuvio 2

Osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtymisen ajan- kohta suhteessa oman ikäluokan vanhuuseläkeiän alarajaan

Tilanne 31.7.2017

Lukumäärä

Taulukko

Alkaneet varhennetut ja muut osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet

Tilanne 31.7.2017

	Kaikki		Eläke 25 %		Eläke 50 %	
	lkm	€/kk	lkm	€/kk	lkm	€/kk
Kaikki	7 600	790	800	440	6 800	830
Varhennetut	6 500	740	700	420	5 800	780
Varhentamattomat	1 200	1 070	100	550	1 000	1 140

Vastuuttomuutta ilman tilivelvollisuutta?

HISTORIA on pullollaan tapauksia, joissa yritys ei ole piitannut liike-toimintansa seurauksista. Öljyteollisuus on saastuttanut vesistöjä ja tuhonnut kokonaisia ekosysteemejä. Tekstiiliteollisuus on käyttänyt lapsityövoimaa ja laiminlyönyt työntekijöidensä turvallisuutta. Autovalmistajat ovat huijanneet viranomaisia ja kuluttajia päästötesteissä. Hedelmäyhtiöt, tietokoneyhtiöt ja koneiteollisuus ovat auttaneet diktaattoreita.

Vastuutonta yritystoimintaa tapahtuu edelleen. Siihen toki puututaan aiempaa hanakammin. Monikansalliset yritykset ovat heti julkisessa valokeilassa, kun alihankkijan toiminnasta paljastuu ongelmia. Suurin osa vastuuttomuudesta tapahtunee kuitenkin pimennossa, erityisesti köyhissä maissa ja konfliktialueilla. Tutkijoilla, tiedotusvälineillä ja kansalaisyhteiskunnalla ei ole kykyä puuttua tällaisiin tapauksiin. Useimmilla valtioilla kykyä olisi, mutta vastuuton yritystoiminta voi tapahtua myös yhteistyössä valtioiden kanssa.

YRITYSVASTUUN tutkimuksessa on oletettu, että vastuuton toiminta johtaa yrityksen toimiluvan menetykseen pitkällä aikavälillä. 1960-luvulla muotoiltu yritysvastuun rautainen laki sanoo, että ellei yritys käytä yhteiskunnan sille antamaa valtaa vastuullisesti, otetaan tämä valta yritykseltä pois. Todellisuudessa näin kuitenkin käy erittäin harvoin.

*Ilman
tilivelvollisuutta ei
vastuuttomuudesta
voi oppia.*

Syitä tähän on monia. Mikäli yritystä ei voida osoittaa vastuuttomaksi, on sen vaatiminen tilille oikeudessa mahdotonta. Joskus vastuuttomuuden syntipukiksi nostetaan yksilöitä, joskus korostetaan vastuuttomuuden olevan yhden yrityksen sijaan koko toimialaa koskeva kysymys. Harvat vastuuttomuudet edes jäävät elävään muistiin, koska evidenssi vastuut-

tomuudesta on tuhottu tai piilotettu esimerkiksi pankkiskalaisuuden taakse.

USEIMMITEN syynä on se, ettei yrityksen toimilupaa joko haluta tai kyetä ottamaan pois. Suuryritysten kohdalla kansalaisyhteiskunta ajaa yleensä toimintatapojen parantamista toiminnan lopettamisen sijaan. Monilla yrityksillä on taas niin keskeinen asema kansantalouksissa, että joitain vastuuttomuuksia katsotaan läpi sormien. Valtiot tarjoavatkin todennäköisemmin pelastuspaketteja kuin konkurssiuhkaa pulaan joutuneille yrityksille.

Ilman tilivelvollisuutta ei vastuuttomuudesta voi oppia, eikä liiketoimintaa voida siten kehittää parempaan suuntaan. Mikäli vastuuttomaan toimintaan on vaikea puuttua ulkopuolelta, täytyy yritysten itse aktiivisesti vahvistaa tilivelvollisuuttaan. Ulkopuolelta voidaan toki luoda kannustimia yhteiskunnallisen tilivelvollisuuden lisäämiseksi. Muun muassa eläkerahastot ovat näyttäneet hyvää esimerkkiä huomioimalla yritystoiminnan kestävyuden sijoituspolitiikassaan. ■

Ville-Pekka Sorsa

Kirjoittaja työskentelee Hankenilla johtamisen apulaisprofessorina ja tutkijana yritysvastuun tutkimuskeskuksessa.

LUUPIN ALLA

Nuorilta peukku ELÄKETURVALLE

Eläkebarometrin tulokset yllättivät tutkijat. Suomalaiset nuoret luottavat eläketurvaan ja tuntevat eläkeasioita muuta väestöä paremmin. Syyt löytyvät niin perheestä kuin politiikastakin, kertovat Susan Kuivalainen ja Sami Myllyniemi.

TEKSTI PETER LINDSTRÖM | KUVAT VESA LAITINEN

KUKA?

Susan Kuivalainen

- Eläketurvakeskuksen tutkimusosaston osastopäällikkö
- Valtiotieteiden tohtori

KUKA?

Sami Myllyniemi

- Nuorisotutkimusseura ry:n tilastotutkija
- Valtiotieteiden maisteri.

Mielipiteiden ilmapuntari

ELÄKEBAROMETRI kartoittaa suomalaisten eläketurvaa koskevan tiedon tuntemusta ja mielipiteitä eläketurvan toteutumisesta.

Susan Kuivalainen Eläketurvakeskukselta kertoo, että he tekevät tänä vuonna ensimmäistä kertaa ilmestynyttä barometriä eläkejärjestelmän ja eläkeviestinnän kehittämiseksi. Barometri on hyödyksi myös eläkepolitiikkaa harjoittaville ja siitä kiinnostuneille.

– Olemme 1960-luvulta lähtien tehneet laajoja tutkimuksia ihmisten eläkemielipiteistä ja käyttäytymisestä.

Eläkebarometri perustuu puhelinhaastatteluihin ja sen toteuttaa Kantar TNS Oy. Ensimmäiseen eläkebarometriin haastateltiin 1 000 henkilöä. Haastateltavat olivat 15–79-vuotiaita.

Eläketurvakeskuksen tutkimusosaston päällikkö **Susan Kuivalainen** koki heinäkuun kylminä päivinä pienen yllätyksen. Hän kävi läpi tuoreen eläkebarometrin tuloksia, josta nousi esiin selkeä tieto: nuoret luottavat yhteiskunnan instituutioihin – myös eläkkeisiin.

Peräti 71 prosenttia alle 25-vuotiaista ilmoitti kyselytutkimuksessa luottavansa siihen, että lakisääteinen eläke turvaa vanhuuden.

– Sama luottamus paistaa nuorison muistakin vastauksista. Niin luottamuksessa eläketurvaan työkyvyttömyyden kohdatessa kuin perheenhuoltajan menehtyessä, Kuivalainen sanoo.

Lisäksi barometrasta voi havaita, että nuorten luottamus eläkejärjestelmään on suurempi kuin väestöllä keskimäärin. Nuorista järjestelmään luottaa 63 prosenttia, kun koko väestön keskimääräinen luottamusprosentti on 59.

– Olin odottanut vähän toisenlaisia tuloksia. Jokunen vuosi sitten nuorten luottamus oli heikompaa, Kuivalainen toteaa.

Hyvät luottamusluvut herättävät tutkijoissa paljon kysymyksiä. Nuorison arvoja ja mielipiteitä pitkään seurannut Nuorisotutkimusseuran tilastotutkija Sami Myllyniemi arvelee, että hyvän luottamuksen syitä kannatta etsiä ensin nuorison lähipiiristä.

Barometri kertoo, että nuoret ovat perillä eläkeasioista.

Susan Kuivalainen, Eläketurvakeskus

– Ystävillä ja perhepiirillä on erityisen suuri merkitys nuorille. Esimerkiksi isovanhempien eläkevuodet vaikuttavat vahvasti nuorten mielikuviin eläketurvasta, Myllyniemi kertoo.

– Jos nuoriso peilaa toimeentuloaan isovanhempiensa, eläketurva näyttää kohta-

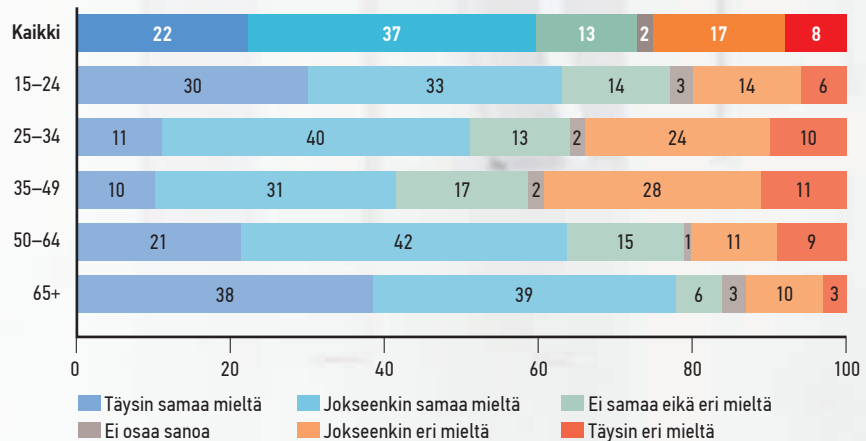
laisen hyvältä. Tulotilastot kertovat, että eläkeläisten tulot ovat suuremmat kuin nuorten, Kuivalainen lisää.

HYVINVOINTIVALTION PUOLUSTAJAT

Isovanhempien toimeentulo on tutkijoiden mielestä kuitenkin vain yksi selitys. Myllyniemi arvelee, että nuorten luottamuksen taustalla vaikuttaa myös pitkä lamakausi ja poliittiset näkemysten muuttuminen.

– Nuorten arvot ovat mielenkiintoisessa ristiriidassa perinteisten arvotutkimusten kanssa. Yleensä kun ajat kovenevat, myös ihmisten arvot kovenevat. Suomen nuorison kohdalla asia menee täysin päin-

Luotan suomalaiseen eläkejärjestelmään

vastaisesti. Heidän arvonsa ovat nyt solidaarisempia kuin edellisen vuosikymmen noususuhdanteessa. Entistä harvempi nuori allekirjoittaa väitteen, että menestyminen elämässä on itsestä kiinni tai että jokainen on itse vastuussa köyhyydestään.

– Meidän nuorisotutkimuksissa tämä näkyy luottamuksena hyvinvointivaltioon kuin myös nuorten huolena hyvinvointivaltion jatkumisesta. Näin tulkiten luottamus heijastunee myös eläkkeisiin, Myllyniemi arvioi.

Myllyniemen mukaan nuoriso muodostaa eläkeasioissa sivusta-seuraajayhteiskunnan. Siihen on vaikea vaikuttaa nopeasti.

– Nuorten luottamus eläketurvaan kertoo eniten siitä, että valtaosa nuorisosta uskoo tai ainakin toivoo eläkeasioiden hoituvan ilman heidän pohdintojaan ja kannottojaan.

TIETO EI TAVOITA KESKI-IKÄISIÄ

Susan Kuivalainen arvioi, että nuorten kohdalla koetulla tuntemuksella ja luottamuksella ei ole yhteyttä. Luottamus ei riipu siitä tunnetaanko järjestelmää vai ei.

Eläkebarometrin perusteella nuoret ovat kuitenkin hyvin perillä eläkeasioista. Lähes 80 prosenttia alle 25-vuotiasta tietää, mistä eläke karttuu, ja kaksi kolmesta tietää, että vanhuuseläkeiän ikärajat nousevat.

– Itse asiassa nuoret tuntevat eläkeasiat paremmin kuin väestö keskimäärin. Samalla nuoret kuitenkin itse kokevat tietävänsä eläkeasioista muita heikommin. Ovat turhan vaatimattomia, Kuivalainen toteaa.

Kuivalainen on nuorisoa enemmän huolissaan aikuisista ja keski-ikäisistä.

– Eläkebarometrissa voi havaita, että heillä luottamus eläketurvaan on muita heikompa. He elävät ruuhkavuosiin, jolloin tehdään suuria päätöksiä asuntolainasta, avioliitosta, perheestä ja työurasta. Siinä syntyy huolta paljosta. ■

Nuoria huolettaa,
kuinka käy
hyvinvointivaltion.

Sami Myllyniemi, Nuorisotutkimusseura

Tutkijakollegat Sami Myllyniemi ja Susan Kuivalainen jakavat huomioitaan tutkimustuloksista. Eläkeläisten tulot ovat suuremmat kuin nuorten.

Maksuluokkamalli – hyvä, paha vai ruma?

Mitä työnantajat ajattelevat työkyvyttömyyseläkkeiden rahoitusmallista? Valtaosa pitää rahoitusmallia toimivana. Mutta siinä on myös ongelmakohtia.

Karoliina Paatos

Jyri Liukko
Erikoistutkija
Eläketurvakeskus

SUOMALAISESSA työeläkejärjestelmässä työkyvyttömyyseläkkeet rahoitetaan kansainvälisesti harvinaisella tavalla. Työkyvyttömyyseläkkeiden kustannuksia ei jaeta kaikkien maksajien kesken tasan, vaan kustannuksia kohdistetaan suurille työnantajille niiden omille työntekijöille myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden perusteella. Tätä rahoitustapaa kutsutaan maksuluokkamalliksi.

Mallin keskeisenä tarkoituksena on kannustaa työnantajia ennaltaehkäisemään työkyvyttömyystapauksia. Taustalla on ajatus, että työnantajat pystyvät ainakin jossain määrin vaikuttamaan työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen yleisyyteen. Työnantajat voivat vaikuttaa esimerkiksi työoloihin, mukauttaa työtehtäviä tai ohjata kuntoutukseen, jos työntekijän työkyky on uhattuna tai heikentynyt.

Eläketurvakeskuksen kyselytutkimuksessa selvitettiin ensimmäistä kertaa työnantajien näkemyksiä siitä, miten rahoitusmallin koetaan toimivan ja millä tavalla se kannustaa työkyvyn tukemiseen. Kysely lähetettiin yli 2 700 yksityisen sektorin työnantajalle Suomessa. Näistä suuria työnantajia oli 1 764. Kyselyyn vastasi 754 työnantajaa.

KYSELYN PERUSTEELLA näyttää siltä, että mitä suurempi yritys, sitä enemmän käytössä oleva malli kannustaa yritystä huolehtimaan työntekijöidensä työkyvystä (kuvio 1). Valtaosa suurimmista yrityksistä koki mallin kannustaneen esimerkiksi työkyvyttömyysriskien seurantaan, työterveyshuollon kehittämiseen ja ammatilliseen kuntoutukseen ohjaamiseen. Suuremmat yritykset myös seuraavat

*Suurista
työnantajista
70–80 prosenttia
piti mallia
ainakin osittain
toimivana.*

työkyvyttömyyseläkkeiden kustannuksia pienempiä yrityksiä systemaattisemmin.

Nämä tulokset ovat johdonmukaisia, sillä maksuluokkamalli on rakennettu siten, että työkyvyttömyyseläkkeiden kustannusvaiikutukset lisääntyvät työnantajan koon kasvaessa. Isoilla yrityksillä on pieniä mittavimmat taloudelliset kannustimet työkyvyn tukemiseen.

SUURISTA TYÖNANTAJISTA noin 70–

80 prosenttia piti mallia ainakin osittain toimivana. Avovastauksissa mallia kuitenkin kritisoitiin. Erityisen paljon vastaajat toivat esiin sitä, että työnantajilla ei monissa tilanteissa – esimerkiksi vakavien etenevien sairauksien tai irtisanoutuneiden työntekijöiden kohdalla – ole käytännössä kovin paljon vaikutusmahdollisuuksia työkyvyttömyyseläkkeiden ennaltaehkäisyyn.

Kyselyn perusteella järjestelmän ongelmakohdina ovat lisäksi sen monimutkaisuus ja mallin joidenkin yksityiskohtien ymmärrettävyys. Noin kolmannes suurista työnantajista ei kokenut maksuluokkamallia kovin ymmärrettävänä (kuvio 2).

Etenkin suuremmissa yrityksissä maksuluokkamallilla näyttäisi olevan myös ei-toivottuja vaikutuksia, erityisesti tiettyjen riskiryhmien rekrytointeihin. Enemmistö suurimmista työnantajista vastasi, että työkyvyttömyyseläkkeiden rahoitusmalli on ollut vaikutusta yritysten rekrytointeihin ainakin jonkin verran (kuvio 3). Rekrytointivaikutukset nähtiin sitä suuremmiksi, mitä isommasta työnantajasta oli kyse.

TÄRKEIMMÄT TULOKSET tutkimuksesta voidaan kiteyttää kolmeen osaan. Työnantajien näkemysten

Majja Astikainen

Anu Polvinen
Erikoistutkija
Eläketurvakeskus

Maksuluokkamalliin kuuluvat suuret työnantajat on jaettu neljään kokoluokkaan.

Näistä pienimmässä kokoluokassa maksuluokkamaksun osuus yrityksen työkyvyttömyyseläkemaksusta on alle 10 prosenttia (palkkasumma noin 2–5 miljoonaa euroa vuonna 2014), seuraavassa kokoluokassa 10–49 prosenttia (palkkasumma noin 5–16 miljoonaa euroa), toiseksi suurimmassa kokoluokassa 50–99 prosenttia (palkkasumma noin 16–31 miljoonaa euroa) ja suurimmassa 100 prosenttia (palkkasumma noin 31 miljoonaa euroa tai enemmän).

perusteella maksuluokkamallissa on hyvät, pahat ja rumat ominaisuutensa. Järjestelmä näyttää kannustavan ainakin suurempia työnantajia työkyvyn tukemiseen (*hyvät*), mutta samalla se voi vaikuttaa yhteiskunnan ja työnhakijoiden kannalta ei-toivottu tavalla riskiryhmien rekrytointiin (*pahat*).

Jos asiaa katsoo esimerkiksi osatyökykyisen henkilön näkökulmasta, maksuluokkamalli voi kannustaa työsuhteessa olevan osatyökykyisen työkyvyn tukemiseen, mutta toisaalta se voi heikentää joidenkin osatyökykyisten työnhakijoiden työllistymismahdollisuuksia.

Lisäksi osa työnantajista kokee mallin melko monimutkaisena ja hankalasti ymmärrettävänä (*rumat*). ■

Kirjoitus perustuu Eläketurvakeskuksen tutkimukseen Liukko, J. & Polvinen, A. & Kesälä, M. & Varis, J.: Työkyvyttömyyseläkkeiden maksuluokkamallin toimivuus ja kannustinvaikutukset. Kyselytutkimus työnantajien näkemyksistä. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 3/2017.

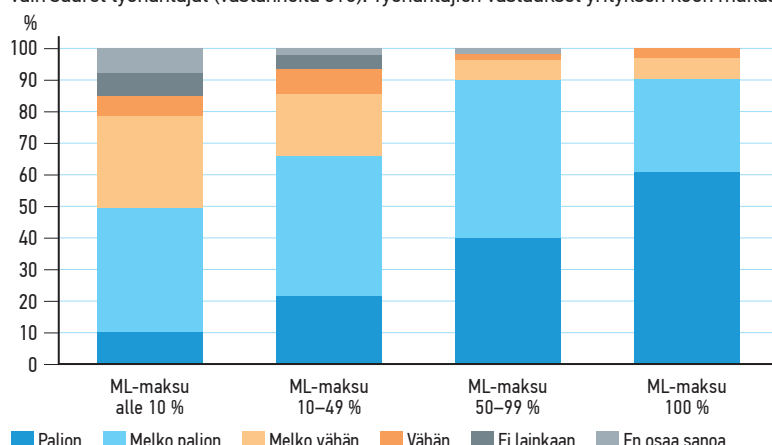
Mikä on maksuluokkamalli?

- Maksuluokkamallissa työnantajalle lasketaan vuosittain maksuluokka, johon vaikuttavat yrityksen työntekijöille myönnetty työkyvyttömyyseläkkeet.
- Maksuluokkamalli koskee vain suuria työnantajia (palkkasumma yli kaksi miljoonaa euroa vuodessa).
- Mitä suuremmasta työnantajasta on kyse, sitä enemmän työkyvyttömyyseläkkeet vaikuttavat työkyvyttömyyseläkemaksuun.

Kuvio 1

Kannustaako maksuluokkamalli yritystänne huolehtimaan työntekijöidenne työkyvystä?

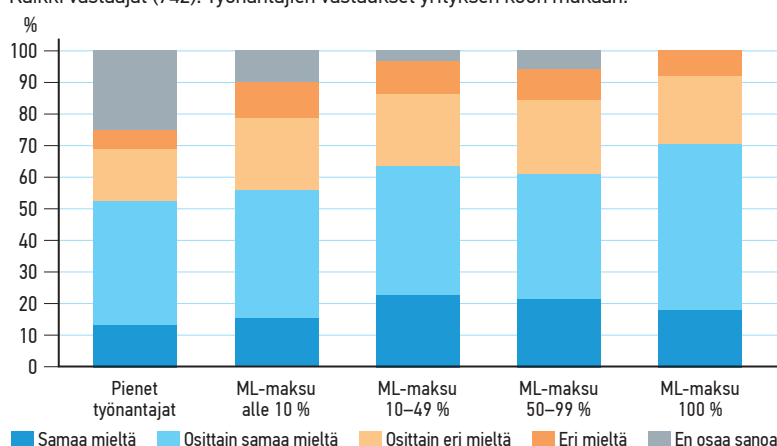
Vain suuret työnantajat (vastanneita 516). Työnantajien vastaukset yrityksen koon mukaan.

Kuvio 2

Näkemykset väitteestä ”maksuluokkamalli on ymmärrettävä”.

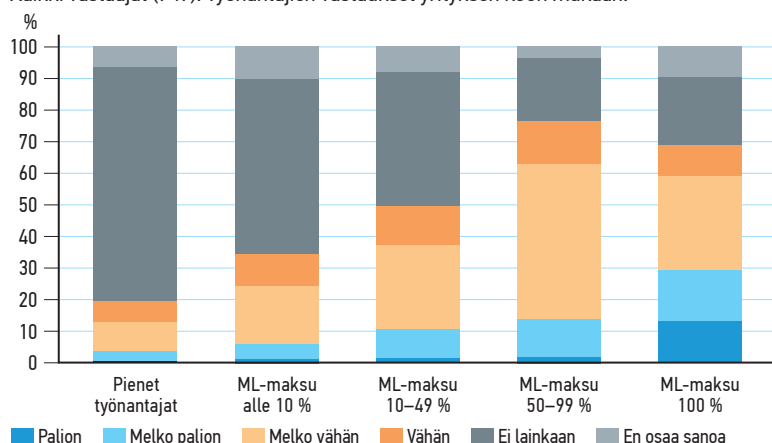
Kaikki vastaajat (742). Työnantajien vastaukset yrityksen koon mukaan.

Kuvio 3

Onko työkyvyttömyyseläkkeiden rahoitustavalla (maksuluokkamallilla) ollut vaikutusta oman yrityksenne rekrytointeihin?

Kaikki vastaajat (749). Työnantajien vastaukset yrityksen koon mukaan.

REPORTAASI

TEKSTI: ANTTI KARKIAINEN | KUVAT: LEHTIKUVA NIKLAS HALLÉN

VAPAAUS JA VASTUU

Pension Freedom

Vuonna 2015 koitti vapaus. Jokainen 55 vuotta täyttänyt britti sai oikeuden tehdä eläkerahoillaan mitä halusi. Nyt yli miljoona ihmistä on nostanut rahaa eläkepotistaan. Velkojen maksun ja lomamatkojen lisäksi Pension Freedom on tarjonnut monelle ikääntyväle mahdollisuuden itsensä työllistämiseen.

Uudistus oli täydellinen poliittinen veto valtiovarainministeri George Osbornelta.

– Kerrankin oppositio hiljensi, naurahtaa

Richard Parkin.

Olemme Lontoon finanssimaailman ytimessä, *Fidelity Investments* -sijoitusjätin neuvotteluhuoneessa. Parkin on yhtiön Ison-Britannian eläkeasioista vastaava johtaja. Maailmanlaajuisesti yhtiö huolehtii 250 miljardin euron sijoitusvarallisuudesta.

– Jos katsotaan verotuloja, valtio on ilman muuta uudistuksen suurin voittaja. Veroviraston arvio on ylittynyt kolminkertaisesti.

Kahden vuoden aikana kirstuun on kilahtanut yli kolme miljardia euroa verotettua vapautta. Yhteensä eläkepoteista on nostettu 12 miljardia euroa, mikä on varmasti tehnyt hyvää Brexitin kanssa painiville markkinoille.

Entä ihmiset, ovatko kaikki törsänneet eläketurvansa Las Vegasin noppapöydässä.

– Ei, ne pelot olivat turhia. Ongelma on se, että ihmiset eivät tiedä mitä tekisivät vapaudella. Raha polttee, sitä halutaan nostaa, koska se on mahdollista. Harva kuitenkaan tietää, mitä on tekemässä.

Vaikka korot ovat historiallisen matalalla, suurin osa eläkerahaa nostaneista siirtää ne suoraan omalle käyttötilille. Toiseksi suosituin eläkesäästöjen käyttökohde on lomamatka, kolmanneksi suosituin on velkojen maksu.

– Käyttäytymistä selittää ainakin epäluottamus. Moni pelkää hallituksen muuttavan eläkelakeja taas kerran. Ajatellaan, että rahat ovat turvassa omalla tilillä, vaikka niiden arvo laskee.

Erityisen huolestuttavaa on se, että vain 10 prosenttia yli miljoonasta könttäsunnan nostajasta on käyttänyt uudistusta varten perustettua *Pension Wise* -neuvontaa.

Richard Parkin

"Raha poltteele, sitä halutaan nostaa."

Richard Parkin, johtaja, Fidelity Investments

VANHUSYRITTÄJIEN ESIINMARSSI

Länsi-Lontoon Chiswickissä, Thamesin mutkassa on pysähtynyt tunnelma, vaikka meneillään on kii-
reisin lounasaika.

MS-tautia sairastava **Fiona Jarvis** istuu pyörätuo-
lissaan ja kertoo rauhallisesti tarinaansa. Hän työs-
kenteli myyntipäällikkönä ohjelmistoja myyvässä
yrityksessä pitkään diagnoosin jälkeen. Sitten tuli
kävelykeppi, sauvat ja lopulta pyörätuoli.

– Olen aina ollut tyylietoinen. En anna sairau-
teni rajoittaa sitä, eikä muidenkaan pitäisi. Siksi pe-
rustin *Blue Badge Style* -sivuston, ja kehitin appin.

Palvelun idea on tuttu monista muista käyttäjä-
kokemuksiin perustuvista karttapalveluista. Se esit-
telee ja arvostelee liikuntarajoitteisille soveltuvia
tyylikkaita ravintoloita, kauppoja ja hotelleja.

– Rahaa saamme myymällä kuvagallerioita yri-
tyksille. Lanseerasimme hiljattain myös ensimmäi-
sen tuotteen, pyörätuoliin liitettävän mukipidik-
keen.

Rahaa ei tule vielä tarpeeksi, joten Jarvis on nos-
tanut rahaa eläkepotistaan elättääkseen itsensä ja
unelmansa.

– Perustamisvaiheessa nostin koko verovapaan
osuuden. Sen jälkeen olen tehnyt useita kertanos-
toja. Liian monta, hän naurahtaa.

Jarvis on osa Ison-Britannian olderpreneur-ilm-
iötä, joka on kasvanut entisestään Pension Freedom-
min myötä.

Yli 50-vuotiaat kohtaavat työmarkkinoilla ikära-
sismia. Monella on myös pitkäaikainen unelma kah-
vilasta tai muusta pie-
nestä yrityksestä, jonka
toteuttamisesta eläke-
potti voi nyt tehdä totta
– mutta entä jos yritys
epäonnistuu?

"Katso minua,
mitä hävittävää
minulla on."

Fiona Jarvis, olderpreneur,
suoramarkkinointiyrittäjä

– Katso minua, mitä
hävittävää minulla on.
Pahin on jo tapahtunut.

Elämä on riski ja olen valmis kantamaan sen. Olen
määrätietoinen, en luovuta, Jarvis vakuuttaa.

Kuningaskunnan neljästä miljoonasta itsensä
työllistäjästä jo yli 40 prosenttia on yli 50-vuotiaita.
Pakon sanelemana tai unelmaa toteuttaen, he pe-
rustivat viime vuonna 120 000 uutta yritystä.

Blue Badge Style -palvelussa vierailee tällä het-
kellä 6 000 käyttäjää kuukaudessa. Toistaiseksi yri-
tykseen ovat sijoittaneet vain Jarviksen ystävät,
mutta hän kertoo tapaavansa uusia sijoittajia pian.

MS-tautia sairastava Fiona Jarvis nostaa rahaa eläkepotistaan elättääkseen itsensä ja unelmansa.

Annuiteetti
=
tasaeränä
maksettava
kuukausittainen
eläke, joka kestää
elämän loppuun
saakka.

Tarkoituksena on kasvattaa yritys globaaliksi toi-
mijaksi, joka turvaa lokoiset eläkepäivät.

– Yritys on eläkerahastoni. Viiden vuoden päästä
elelen Etelä-Ranskassa kartanossani, ja *Blue Badge
Style* on liikuntarajoitteisten tyyli-ihmisten ykkössi-
vusto, vähän kuten *Vogue* tai *Vanity Fair*.

ELÄKETTÄ KUOLEMAAN ASTI – KIITOS EI!

Ison-Britannian rahoitustarkastusvirasto (FCA) ar-
vioi uudistuksen aiheuttavan eläkeläisköyhyyttä
tulevaisuudessa. *Pension Policy Institut*en tutki-
ja **Daniela Silcockin** mukaan Pension Freedomin
vaikutukset voidaan arvioida vasta 15–20 vuoden
päästä, kun poteista rahaa nostonut sukupolvi on
vanhuusiässä.

Kaksi asiaa on kuitenkin selvä: Vapaus ja vastuu
ovat nyt yksilöllä, ja eläkepäivien suunnittelu on

Pension Freedom

- tuli voimaan huhtikuussa vuonna 2015
- antoi 55 vuotta täyttäneille oikeuden käyttää työmarkkina-
eläkesäästöjä miten haluaa
- mahdollistaa 25 % eläkepotista verovapaana käteen
- poteista on nostettu huomattavasti odotettua enemmän,
12 miljardia euroa
- on tuonut valtiolle jo yli 3 miljardia euroa verotuloja
- Ison-Britannian rahoitustarkastusvirasto (FCA) on huolissaan
kehityksestä.

"Uudistuksen suurin seuraus on annuiteettimarkkinoiden romahtaminen", kertoo Pension Policy Institutin tutkija Daniela Silcock.

Keith McLeanin uhkapeli onnistui. Hän käytti eläkepottiaan yrityslainan takauksena ja remontoi matkamuistomyymälästä menestyvän tavernan.

entistä monimutkaisempaa. Vaihtoehtoja on enemmän, mutta perinteisen eläketurvan kulmakivi on kriisissä.

– Uudistuksen suurin seuraus on annuiteettimarkkinoiden romahtaminen. Uudistuksen jälkeen kuolemaan asti maksettavien eläkkeiden myynti on laskenut lähes 80 prosenttia.

Yhä useampi siis ajattelee annostelevansa eläkepottinsa itse – mutta kuka meistä tietää kuolinpäivänsä.

Kun annuiteettimarkkinat romahtivat, kilpailu hiipui. Elinikäistä eläketurvaa ostavat enää varakkaat ihmiset. Tämä on huonontanut entisestään sopimusehtoja. Hyvin toimeentulevat ihmiset elävät keskimäärin muita pidempään.

– Voi olla, että annuiteeteista tulee pysyvästi varakkaiden eläketuote. Pienelle eläkepotille se on ainakin huono ratkaisu tällä hetkellä.

Suurin osa könttäsümmana nostetuista eläkepotista onkin melko pieniä, keskimäärin 15 000 euron suuruisia. Isossa-Britanniassa on 50 000 eläkejärjestelmää, joista monet ovat työpaikkakohtaisia. Käytännössä jokaisesta työsuhteesta voi kertyä oma eläkepotti eri järjestelmään.

– Jos ihminen tarvitsee rahaa esimerkiksi velan maksuun, yksittäinen könttäsümma voi olla hyväkin ratkaisu. Pelkään silti, että ihmiset eivät tajua valintojensa vaikutuksia kokonaiseläketurvaan.

Silcockia huolestuttaa myös itsensä työllistäjien eläketurva. Vain 27 prosenttia kaikista Iso-Britannian itsensä työllistäjistä säästää eläkettä. Hänen mukaansa unelmien toteuttaminen on hieno asia,

mutta on huolestuttavaa, jos yhteiskunta ajaa ihmisiä pakon edessä yrittäjiksi.

– Riski on valtava jo pelkästään yrityksen onnistumisen näkökulmasta, puhumattakaan eläkeaikeista. Ihmiset ajattelevat tulevaisuutta yltiöpositiivisen skenaarion kautta. Harva yritys on niin arvokas, että sen myymällä rahoittaa eläkepäivät.

KAIKKI MUNAT SAMASSA KORISSA

Eläkesijoittamisen ensimmäinen sääntö on riskien hajauttaminen. Yorkilainen **Keith McLean** ajattelee päinvastoin. Hän on laittanut kaikki pesämunansa samaan koriin.

Vielä muutama vuosi sitten McLean ja puoliso **Sue Woodward** pyörittivät Yorkin Shambles-kadulla pientä matkamuistomyymälää. Bisnes ei luistanut, ja tilanne alkoi näyttää huolestuttavalta. Pitääkseen bisneksen pystyssä Keith pumpppasi yritykseen merkittävän osan eläkesäästöistään.

– Liian paljon. Lisäksi maksoin älyttömiä summia veroja, mutta se oli sitä. Sitten kuulin *Pension Led Fundingista*.

Sen avulla maksimissaan puolet omasta eläkkeestä voi valjastaa yrityslainan takaukseksi. Samalla välttää eläkkeen kertonostoihin liittyvän verotuksen. Ehdot ovat tiukat, ja lainaa myönnetään vain huolellista kasvusuunnitelmaa vastaan.

Niinpä matkamuistomyymälästä remontoitiin Shambles-taverna, joka on erikoistunut paikallisiin oluisiin ja lähitilojen raaka-aineista valmistettuun ruokaan.

"Ihmiset eivät tajua valintojensa vaikutuksia kokonaiseläketurvaan."

*Daniela Silcock, tutkija,
Pension Policy Institute*

Miksi pitäisin eläketurvani rahastoissa, kun voin kasvattaa sillä yritystäni.

*Keith McLean,
olderpreneur, pub-yrittäjä*

– Miksi pitäisin eläketurvani sijoitettuna rahastoissa, muiden yrityksissä, kun voin kasvattaa sillä omaa yritystäni. Kunpa olisin kuullut tästä aikaisemmin.

Laadukkaiden lähtuotteiden lisäksi McLeanin kasvusuunnitelma perustuu sosiaaliseen mediaan. York on turistikaupunki: ruoka- ja juomapaikat valitaan usein muiden ihmisten kokemusten perusteella. Erityisen tehokkaaksi McLean on havainnut *Untappd*-olutsovelluksen, jonka avulla oluen ystävät arvostelevat pubeja.

– Se kerää jokaisesta käyttäjästä tilastotietoa, jonka avulla suunnittelemme olutvalikoiman kiinnostavaksi ja hintatason sopivaksi. Onneksi minulla nuoria töissä, en tajua somesta mitään, hän naurahtaa.

Eläkkeelle jäänyt vaimo pyörittelee oven suussa päätään.

Mitä luulet, milloin Keith jää eläkkeelle?

– Ei koskaan. ■

Työeläke-lehden jatkojuttu – katso aikaisempi Pension Freedom -reportaasi Työeläke-lehdessä 4:2015.

Isossa-Britanniassa 50 000 eläkejärjestelmää

BRITANNIASSA on lakisääteinen kansanvakuutusjärjestelmä (*Basic State Pension*), joka kattaa palkansaajat ja itsenäiset yrittäjät. Kansanvakuutuksesta maksetaan työskentelyyn perustuvan vakuutusmaksuajan mukaan määräytyvää peruseläkettä. Eläke ei ole sidottu ansioihin, vaan maksettuihin vakuutuskuukausiin.

Lisäksi on olemassa lakisääteinen lisäeläkejärjestelmä (*State Second Pension*). Lakisääteisten eläkkeiden taso on matala noin 542 £ kuukaudessa (590 €), siksi työmarkkinoilla sovittavat lisäeläkkeet (*Workplace Pension*) muodostavat merkittävän osan keski- ja suurpempituloisten eläketurvasta.

Vuonna 2012 keskimääräinen työmarkkinaeläke oli 804 £ kuukaudessa (874 €), lähes kaksinkertaa keskimääräiseen lakisääteiseen eläkkeen verran.

Huhtikuusta 2015 alkaen työmarkkinaeläkkeisiin kertyneen eläkepotin on voinut nostaa kertausummana aikaisintaan 55 vuoden iässä.

Työmarkkinaeläkekenttä on Britanniassa voimakkaasti hajautunut. Eläkevalvontaviranomaisella on valvottavanaan lähes 50 000 eläkejärjestelmää.

Keep it simple!

MUTKAT SUORIKSI vetävä työeläketieto tulee tarpeeseen kaikille taustasta riippumatta. Eläketurvakeskus lanseerasi Finnish Consulting Groupin kanssa keväällä yhteisen Eläkettä myös minulle -kampanjan.

Kampanjan tavoitteena on jakaa yksinkertaista eläketietoa Suomeen muuttaneille ulkomaalaisille.

Eläketurvakeskus vierailee yhdessä kampanjan kasvona toimivan **Mohammed Abdirahim "Husu" Husseinin** kanssa syksyn aikana ulkomaalaistaustaisten paikallisyhdistyksissä kertomassa, miten työssä tienatut eurot kerryttävät eläkettä.

*Tienaamani
eurot vaikuttavat
tulevaan eläkkeeseen.*

Kun tietämys eläkkeistä lisääntyy, kasvaa myös into tehdä työtä.

– Näin on tapahtunut myös minulle. Kun tajusin, kuinka tienaamani eurot vaikuttavat tulevaan eläkkeeseen, halusin heti panostaa lisää työuraani, sanoo Husu Hussein.

Kampanja hyödyntää vahvasti sosiaalista mediaa. Harva ulkomaalaistaustainen nuori tietää mitään eläketurvasta.

– Sosiaalinen media on tehokas keino jakaa sisältöä. Somea hyödyntäen haluamme herättää mielenkiintoa ja kiinnostusta eläkkeitä kohtaan.

Facebookin Eläkettä myös minulle -kampanjasivustolta löytyy työeläkkeen perusasioita lyhyinä videoina, kuvina ja teksteinä. ■

*Teksti: Nelli Westerholm
Kuvat: Maija Astikainen*

Kampanja Facebookissa

- Helposti jaettavaa materiaalia on kätevästi saatavilla monikielisesti. Facebookin Eläkettä myös minulle -kampanjasivustolta löytyy työeläkkeen perusasioita lyhyinä videoina, kuvina ja teksteinä.
- Suuntaa-antava eläkelaskuri kertoo arvion eläkkeestä. Laskuri on riittävän yksinkertainen ja jokainen saa nopeasti ja helposti käsityksen omasta eläketurvastaan.
- Kampanjasivusto Facebookissa [#Eläkettämyösminulle](#)

Matti Ruotanen

VILUNKIA VASTAAN

Enin osa työnantajista hoitaa työntekijöiden vakuuttamisen oikein. Järjestäytynyt rikollisuus toimii täysin päinvastoin.

TEKSTI: ANNE IIVONEN | KUVAT: KAROLIINA PAATOS

Kaikilla toimialoilla on jonkin verran laiminlyöntejä, kertoo Eläketurvakeskuksen vakuuttamisen valvonnan osastopäällikkö **Matti Ruotanen**. Räikeimmät työansioiden vakuuttamatta jättäneet vilungintekijät tuomitaan käräjillä TyEL-petoksista.

– Kun laiminlyönnit johtavat rikoslain mukaan tuomittaviksi petosasioiksi, on taustalla yleensä systemaattisia vero-, kirjanpitorikoksia ja pimeästi maksettuja palkkoja, Ruotanen sanoo.

TAUSTATOIMIJA

Ruotanen tuntee olevansa palvelutehtävässä, osana vakuuttamisen tukitehtäviä sekä laajempaa harmaan talouden torjuntakoneistoa.

– Palvelemme asiakkaitamme työeläkelaitoksia niin, että työ tapahtuu taustalla, normaalia vakuuttamisen asiakassuhdetta häiritsemättä.

Ruotasen mukaan eläkevakuuttajat ovat ilmaisseet tyytyväisyytensä kehityssuuntaan, jossa vakuuttamisen virheet saadaan korjattua ajallaan ja vakuutusmaksut perittyä. Samalla vakuutetut saavat eläkkeensä, tietämättään usein, että eläketurvaansa on korjailtu parempaan.

– Kun hoidamme hommamme, yritykset voivat toimia tasapuolisemmassa toimintaympäristössä.

– Paljon on työmme tekemisen tapa muuttunut. Jos katsoo kymmentä viime vuotta, on kehitys ollut vauhdikasta. Ennen TyEL:n voimaantuloa valvonta oli jälkijättöistä ja hidasta käsityötä. Siitä on otettu aimo harppaus nykyiseen joukkotietojen käsittelyyn perustuvaan varsin ajantasaiseen ja kattavaan valvontaan.

– On kaikkien etu, että työmme on kustannustehokasta ja eri asiakasryhmiämme mahdollisimman hyvin palvelevaa, hän sanoo.

MATALALLA PROFIILILLA

Ruotasen johtama valvontakoneisto ei koe tarpeelliseksi melskata tekemisillään.

– Sähköiset tietovarannot mahdollistavat aineistojen systemaattisen vertaamisen verottajan ja työeläkelaitosten ilmoittaman ansiorekisteritiedon välillä. Työeläkelaitokset saavat meiltä varsin tarkat listat asiakkaisiinsa kohdistuvista vakuuttamisen virheistä.

– Pyrimme siihen, että meiltä on mahdollisimman vähän suoria turhia kontakteja asiakasyrityksiin, Ruotanen sanoo.

Seuraava iso muutos saapuu tulorekisterin käyttöönoton myötä vuoden 2019 alussa. Siinä yhteydessä tulee alan toimijoiden varmistaa myös, että vakuuttamisen oikeellisuuden taso ei notkahda.

– Vasta äskettäin tulorekisterin tietosisältö on tarkentunut siinä määrin, että olemme voineet määritellä erilaiset keinot ilmoittaa tietoja väärin joko tahattomasti tai tahallisesti. Pyrimme selvittämään erilaiset tavat laiminlyödä TyEL-vakuuttamista ja yritämme keksiä keinot, joilla laiminlyönnit estetään tai saadaan selvitettyä.

Tältä pohjalta Ruotasen joukot kehittävät nyt uudenlaista joukkotietoon perustuvaa valvontaa, jolla tarttua ja selvittää mahdolliset eteen tulevat ongelmakohdat.

– Työmme laatutaso ei saa romahtaa, vaikka toimintaympäristö muuttuu.

SUKKELANA LIIKKEELLÄ

Ruotanen on sitkeä ja vikkeli. Kokous Vallilassa kesken työpäivän voi vaatia juoksuaskeleita. Tilanteet muuttuvat ja takinhelmat hulmahtaen hän siirtyy jo seuraavaan tilanteeseen.

Ruotanen liikkuu paljon ja nauttii liikunnasta.

***"Kun hoidamme hommamme, yritykset
voivat toimia tasapuolisemmassa
toimintaympäristössä."***

KUKA?

Matti Ruotanen

- **Ikä:** 53-vuotias
- **Työ:** Eläketurvakeskuksessa valvontaosaston osastopäällikkö
- **Koulutus:** valtiotieteiden maisteri Helsingin yliopistosta, yleisen valtio-opin laitokselta
- **Perhe:** vaimo ja kaksi teini-ikäistä tytärtä
- **Harrastukset:** juoksu, salibandy, laskettelu, lukeminen, veneily ja kalastus, matkustelu.

"Työmme laatutaso ei saa romahtaa, vaikka toimintaympäristö muuttuu."

Valvoja ei voi jäähdyttää paikoilleen, vaikka toimintaympäristö muuttuu. Siksi on osattava ennakoita, varmistaa ja päättäväisesti ratkaista eteen tulevat tilanteet, Matti Ruotanen kertoo.

"Kun aloitin Eläketurvakeskuksessa, ajattelin jatkavani suurin piirtein kesäkauden ylitse."

Yhtä pitkään kuin hän on paissut työssä Eläketurvakeskuksessa, on hän pyörittänyt salibandijoukkuetta ja käyrälaipaista mailaa.

– Joka perjantai-ilta tapaamme pelikavereiden kanssa. Näin työviikko päättyi rentouttavaan hien nostatukseen.

Hän pelaa erään toisenkin joukkueen kanssa myös sarjapelejä.

– Joukkuelajissa oppii myös tuntemaan monenlaisia tyyppisiä, eri-ikäisiä ja erilaisilla taustoilla, mikä on piristävää.

Jokin aika sitten huomasi olevani toisen joukkueen selvästi vanhin pelaaja ja kenties ainoa harmaahiuksinen. Nuorimmat kaiverit varmaan katsoivat ensin vinoon. Mutta ei ole potkuja vielä tullut.

– Treenaan toki myös yksin. Huomasin kunnan kohotessa pian kuinka juoksu rupeaa koukuttamaan. Juoksen usein illalla, myös pimeässä ja saateissa, ihan vain omaan tahtiini. Palkkioksi saan hyvän unen, enkä jää vatsavaivojen asioita, Ruotanen sanoo.

Hän arvostaa arjen hyviä kokemuksia ja yhdessäoloa perheensä kanssa. Liikunnasta nauttii heillä koko perhe: vaimo ja kaksi teini-ikäistä tytärtä urheilevat kaikki jalkapallon, käsipallon tai salibandyn parissa.

– Näin on, joten illat kuluvat erilaisissa kuskauksissa. Lasten treenien aikana käydään kaupassa tai lenkillä.

– Matkustelemme myös paljon. Kaikki suunnat ja paikat kiinnostavat. Lomamökkiä ei ole, mikä tietysti antaa tilaa reissaamiselle.

VERKOSTOJEN MIES

Tärkeimpänä yhteistyökumppanina Ruotanen mainitsee Verohallinnon, jonka kattavaa tietovarantoa he hyödyntävät massavalvonnoissaan.

– Tärkeitä kumppaneitamme ovat myös har-

maan talouden selvitysyksikkö, poliisi petosasioissa ja aluehallintoviraston tilaajavastuuvalvonta. Tietenkin sosiaalivakuuttamisen sisartoimijat Työtömyysvakuutusrahasto ja Tapaturmavakuutuskeskus työskentelevät samanlaisten vakuuttamisen valvonnan haasteiden kanssa.

– Verkostoitumisemme ulottuu luonnollisesti työeläkelaitoksiin ja työmarkkinajärjestöihin, joille raportoimme säännöllisesti, Ruotanen kertoo.

Ennen osastopäällikön vakanssiaan hän toimi tarkastuspäällikkönä 12 vuoden ajan. Tittelit ovat muuttuneet, vastuut sen myötä. Ruotasen työsuhte Eläketurvakeskuksessa on nykymittapuun mukaan pitkä.

– Kun aloitin Eläketurvakeskuksessa, ajattelin jatkavani suurin piirtein kesäkauden ylitse.

Mutta työ vei miehen mennessään.

– Olen saanut tehdä mielekästä työtä, jolla on vaikutus yhteiskunnan toimivuuteen. Myös jatkuvat isot kehittämisen haasteet ja työn tuloksellisuuden näkyminen on lisännyt työni imua.

Nousukaudella 80-luvun loppupuolella alkanut työura jaostosihteerinä valvonnan ja neuvonnan parissa on jatkunut saman työnantajan palveluksessa lähes 30 vuoden ajan.

HARMAATA TALOUTTA VASTAAN

Ruotanen nimettiin Eläketurvakeskuksen edustajana Harmaan talouden ja talousrikistorjunnan johtoryhmään lähes kaksi vuotta sitten. Jäsenet siihen koottiin tärkeimpien ministeriöiden ja viranomaisten edustajista. Tämän sisäministeriön asettaman johtoryhmän toimikausi jatkuu vuoteen 2020 saakka.

– Siinä roolissa pääsin heti mukaan valmistelemaan uutta hallituksen harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntastrategiaa ja siihen liittyvää toimenpideohjelmaa. Tuon työeläkevakuuttamisen ja sen valvonnan näkökulmia keskusteluun. Samalla saan oppia eri viranomaisten haasteista ja menettelmistä, laajentaa näkökulmaa, Ruotanen kertoo.

Näköalapaikalla hän on tullut huomaamaan, että työeläkevakuuttamisen oikeellisuus ja sen valvonta ovat hyvällä mallilla.

– Kaikilla hallinnon aloilla tilanne ei ole näin hyvä. On viranomaisia, jotka toimivat paljon heikommista lähtökohdista. ■

YEL on rikki

YRITTÄJIEN LUOTTAMUS YEL-järjestelmään laahaa lattiaa. Suomen Yrittäjien jäsenistölleen tekemien kyselyiden mukaan jopa kaksi kolmesta vastaajasta alivakuuttaa itsensä lain edellyttämään tasoon nähden ja puolet myös todellisiin tuloihin nähden.

Merkittävin syy alivakuuttamiseen erityisesti nuorilla yrittäjillä on se, etteivät he usko saavansa rahoilleen vastinetta. Kaikista vastaajista jopa kolme neljästä ei usko, että he tulevat saamaan vakuutusmaksuaan vastaavaa eläkettä. Saman verran vastaajista uskoo, että järjestelmää tullaan vielä muuttamaan merkittävästi ennen heidän eläkkeelle jäämistään.

Vain neljä prosenttia vastaajista luottaa täysin nykyiseen YEL-järjestelmään. Kahdella vastaajalla kolmesta luottamusta ei ole lainkaan tai vain hyvin vähän.

VAKUUTUSMAKSUT koetaan kohtuuttomiksi ja tämä entisestään vähentää halukkuutta osallistua järjestelmään. Yrittäjistä 58 prosenttia on täysin ja vielä 25 prosenttia osittain samaa mieltä väittämän ”Yrittäjän eläkevakuutusmaksu on kohtuuton suhteessa sillä saataviin etuuksiin” kanssa.

Kolme neljästä vastaajasta uskoo, että heillä olisi parempi vanhuuden turva, jos he saisivat sijoittaa eläkevakuutukseen käyttämänsä rahat itse.

Myös avovastaukset sen kertovat: luottamus kanteen, pakolliseen ja kalliiksi koettuun järjestelmään on rikki.

Järjestelmän katsotaan rajoittavan yrittäjän vapautta päättää omasta varautumisestaan yritystoiminnan riskeihin ja turvansa tasosta. Järjestelmä on liian jäykkä erilaisiin yritystoiminnan ja elämän tilanteisiin.

YEL ON RIKKI ja se pitää korjata. Korjaukset pitää tehdä siten, että järjestelmän uskottavuus ja luotettavuus yrittäjien, järjestelmän rahoittajien, silmissä paranee.

*Neljä prosenttia
vastaajista
luottaa täysin
nykyiseen
YEL-järjestelmään.*

Yrittäjän vapautta ja vastuuta oman turvansa järjestämisestä on lisättävä. YEL-järjestelmä ei saa muodostaa yritystoiminnan aloittamiselle kynnystä. Byrokratiaa ja hallinnollista taakkaa on liikaa muutoinkin. Pakkoa ei pidä lisätä eikä luoda uusia kategorioita yrittäjien ja työntekijöiden väliin.

Nykyjärjestelmän sisällä on mahdollista tehdä muutoksia Alle neljän kuukauden pituisen toiminnan vapaaehtoinen va-

kuuttaminen tulisi mahdollistaa.

Pakollisen vakuuttamisen alarajaa tulisi nostaa nykyiseltä rajalta tasolle, jolla yrittäjä alkaa saada vakuutusmaksuilleen vastinetta eli ansiosidonnaisista etuista. Sairausvakuutuksessa raja on hieman reilussa 10 000 eurossa ja työttömyysturvassa noin 12 500 eurossa. Työeläketurvassa raja on vielä jossain selvästi korkeammalla.

On kuitenkin uskallettava ajatella myös isommin. Todellisten tulojen vakuuttamisen mahdollistaminen helpottaisi pienituloisia yrittäjiä.

YRITTÄJÄN ELÄKETURVAN ja muun sosiaaliturvan eriyttämistä on pohdittava. Yrittäjistä kaksi kolmesta pitää ajatusta eriyttämisestä kannatettavana.

On kohtuutonta, että haluttomuus sijoittaa eläkejärjestelmään aiheuttaa yrittäjälle kauttaaltaan matalan sosiaaliturvan. Pohdittava olisi myös vakuuttamisvelvollisuudesta vapauttaminen tilanteessa, jossa voidaan katsoa, että yrittäjä on kerryttänyt itselleen riittävän vanhuuden turvan.

Edellä mainittuihin kokonaisuuksiin liittyy luonnollisesti useita seikkoja, jotka on selvitettävä huolellisesti. Olennaista on kuitenkin se, että uskalletaan kyseenalaistaa nykyinen järjestelmä ja tehdä analyysit vaihtoehtoisista tavoista järjestää yrittäjien sosiaaliturva. Osaamista siihen on.

Ennakkoluulottomuutta tarvitaan. Uudistukset on tehtävä kunnolla ja yrittäjiä kuunnellen. Näperely ei riitä. ■

Janne Makkula

Minä väitän -palstalla vieraileva kirjoittaja
ottaa kantaa eläkekeskusteluun.

KUKA?

Janne Makkula

- **Ikä:** 40-vuotias
- **Koulutus:** OTK, VT
- **Työ:** työmarkkinajohtaja, Suomen Yrittäjät ry.

Pallo hallussa

Pallo hallussa kokoaa eri lähteistä ulkomaiden eläkeuutisia ja maaesittelyn. Lisää luettavaa muiden maiden eläketurvasta löydät osoitteesta Etk.fi > [Eläkejärjestelmät](#) > [Muut maat](#)

Kari Lindstedt
Informaatikko

EU

Komissio ehdottaa uutta lisäeläkettä

EUROOPAN KOMISSIO aikoo tuoda markkinoille uuden yleiseurooppalaisen ja yksilöllisen lisäeläketuotteen, josta käytetään lyhennettä PEPP.

Komissio haluaa luoda lisää vaihtoehtoja säästämiseen sekä ohjata tuottamattomia varoja investointeihin. Tavoitteena on myös helpottaa liikkuvuutta EU:n sisällä.

PEPP lisäisi komission rajat ylittävää kilpailua, sillä uusia lisäeläketuotteita voisi periaatteessa ostaa koko EU-alueen tarjonnasta.

Uuteen tuotteeseen liittyy vielä monia kysymysmerkkejä, kuten se, miten PEPP-tuotteita verotettaisiin. Komissio ei pysty päättämään kansallisesta verotuksesta, mutta se suosittelee, että kansallisia lisäeläkkeitä ja PEPP-tuotteita kohdeltaisiin verotuksessa yhdenmukaisesti.

Euroopan komissio, Kauppalehti 29.6.

ISO-BRITANNIA

Eläkekaupustelijoiden "kylmäsoitot" kielletään

HALLITUS AIKOO KIELTÄÄ ns. kylmäsoitot, joissa yritykset kaupittelevat eläkkeitä. Kylmäsoitto on myyntipuhelu henkilölle, johon myyjällä ei ole aikaisempaa asiakassuhdetta.

Britanniassa ovat yleistyneet tapaukset, joissa huijarit ovat suostutelleet säästäjiä lunastamaan eläkesäästönsä käteiseksi ja samalla myyneet uusia tuotteita katteettomilla lupauksilla.

Huijarit ovat hyödyntäneet ns. *Pension Freedom* -uudistusta, jonka myötä työmarkkinaeläkkeisiin kertyneen eläkepotin on voinut nostaa vapaasti.

Uusi lainsäädäntö kieltää puheluiden lisäksi myös tekstiviestit ja sähköpostit, joissa markkinoidaan eläketuotteita uusille asiakkaille. Lainsäädäntöä rikkovia yrityksiä uhkaa jopa puolen miljoonan punnan sakot.

BBC 20.8.

NORJA

Norjassa paras eläketurva

KANSAINVÄLISEN NATIXIS Global Asset Management -eläkeindeksin mukaan Norjassa on maailman paras eläketurva. Norja sijoittui vertailussa huipulle myös viime vuonna.

Toiseksi tuli Sveitsi ja kolmanneksi Islanti.

Indeksi seuraa terveyden, elämänlaadun, aineellisen hyvinvoinnin ja rahoituksen indikaattoreita. Norja sijoittui ensimmäiseksi aineellisen hyvinvoinnin, kolmanneksi terveyden ja elämänlaadun ja yhdeksänneksi rahoituksen osa-alueella.

Suomi sijoittui sijalle 12. Suomi pärjasi erityisen hyvin elämänlaadussa, joka mittaa ihmisten onnellisuutta ja esimerkiksi ympäristön tilaa.

Natixis eläkeindeksi tehtiin nyt viiden kerran.

Natixis 19.7.

PUOLA

- **Puolan väkiluku:** 38 600 000
- **Elinajan odote:** naiset 82, miehet 74 vuotta
- **Eläkeikä:** 65 vuotta (miehet), 60 vuotta (naiset).

Poukkoilevaa eläkepolitiikkaa

PUOLAN lakisääteinen eläkejärjestelmä ja-kautuu jakojärjestelmäperiaatteella toimi-vaan laskennalliseen eläketilimalliin sekä vapaaehtoiseen rahastaeläkkeeseen.

Rahastaeläke oli pakollinen vuodesta 1999 elokuuhun 2014, jolloin eläkejärjes-telmän painopistettä muutettiin rahasto-eläkkeistä kohti valtion ansaintaeläkettä (eläketilit). Valtaosan eläkepääomat siir-tyivät lainmuutoksen myötä valtion sosi-aalivakuutuslaitoksen (ZUS) hallinnoimal-le laskennalliselle eläketilille.

Sekä työntekijät että työnantajat mak-savat Puolassa 9,76 prosentin vanhuuselä-kemaksua. Osa vanhuuseläkemaksusta menee rahastaeläkkeeseen, jos vakuu-tettu on valinnut sen. Maksun suuruu-teen valinta ei kuitenkaan vaikuta. Lisäksi maksetaan yhteensä 8 prosentin työky-vyttömyys- ja perhe-eläkemaksua, josta työnantaja maksaa suurimman osan.

Eläkeikää päätettiin vuonna 2012 nos-taa vähitellen 67 vuoteen, mutta nykyinen hallitus on päättänyt laskea sen takaisin entiselleen. Lokakuusta 2017 alkaen nais-ten eläkeikä on 60 ja miesten 65 vuotta.

Eläkkeen suuruus määräytyy mak-settujen eläkemaksujen perusteella. Vä-himmäiseläke on 883 zlotya (209 euroa) kuukaudessa. Vanhuuseläkkeen lisäk-si eläkejärjestelmän muita etuuksia ovat varhaiseläkkeet, työuraeläkkeet, työkyvyt-tömyyseläkkeet ja perhe-eläkkeet.

Eläkejärjestelmää ja muutakin sosiaa-liturvaa hallinnoi sosiaalivakuutuslaitos ZUS (*Zakład Ubezpieczeń Społecznych*). Sosiaalivakuutusrahasto (*Fundusz Ubez-pieczek Społecznych, FUS*) hallinnoi va-kuutusmaksuja.

SAKSA

Maksuperusteiset eläkkeet sallitaan

SAKSAN LIITTOPÄIVÄT ja liittoneuvosto on antanut siunauksensa täysin maksupe-rusteisille eläkevakuutuksille toisen pila-rin ammatillisia lisäeläkkeitä säätelevässä laissa (*BRSg, Betriebsrentenstärkungsge-setz*).

Rahoitusalan eläkerahasto BVV tarjoaa luultavasti vuonna 2018 Saksan historian ensimmäistä maksuperusteista eläkeva-kuutusta, johon ei sisälly takuutuottovaa-timusta. Eläke määräytyy eläkemaksujen ja niille kertyneiden tuottojen perusteella ja työntekijä kantaa itse sijoitusriskin.

Uudet maksuperusteiset eläkkeet ovat kuitenkin rajoitettu vain niille työnantajille, joilla on työehtosopimus. Tämä rajaa pal-jon pieniä ja keskisuuria yrityksiä maksu-perusteisten eläkkeiden ulkopuolelle.

IPE 10.7.

RUOTSI

Eläkerahasto laajensi mustaa listaansa

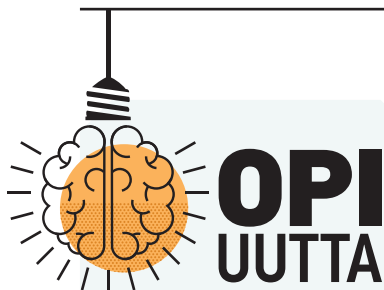
RUOTSIN ISOIN ELÄKERAHASTO AP7 lisäsi kesäkuussa mustalle listalleen isoja ener-gia-alan yhtiöitä, kuten öljyjätti *Exxonin* ja kaasuyhtiö *Gaspromin* ja myi samalla nii-den osuudet sijoitussalkustaan.

AP7 on lisännyt mustalle listalle yrityk-siä, jotka eivät kunnioita ympäristöä, ih-misoikeuksia tai korruption vastustamis-ta. Nyt luovuttiin yrityksistä, jotka eivät AP7:n mukaan kunnioita Pariisin ilmasto-sopimusta.

Myös ydinaseiden kehittämisen tai tuo-tantoon osallistuvat yritykset päätyvät jat-kossa mustalle listalle, kertoi AP7 tiedot-teessaan.

Eläkeyhtiö AP7:n hallinnoimien varo-jen suuruus on yhteensä noin 40 miljard-ia euroa.

AP7 15.6., IPE 16.6.

OPI UUTTA

**YMMÄRRÄ
TYÖELÄKEASIOITA
LAAJEMMIN JA SYVENNÄ
OSAAMISTASI.
LÄHIAJAN TARJONTA JA
LISÄÄ LÖYDÄT VERKOSTA
– TERVETULO MUKAAN!**

Eläketurvakeskus
kouluttaa:

- **YRITTÄJÄ** Perusteet työeläkevakuuttamisesta 24.10., YEL-päivä 7.11.
- **RAHOITUS** Työeläkkeiden rahoitus 25.10.
- **KUNTOUTUS** Työeläkekuntoutusseminaari 10.11.
- **TYÖELÄKEPÄIVÄ** Työeläkkeen tarina 16.11.

Eläketurvakeskus kouluttaa,
ilmoittaudu verkossa.
www.etk.fi/koulutus

30 mrd. EUROA

Eläkkeisiin kului viime vuonna lähes 30 miljardia euroa. Valtaosan summasta maksoi työeläkejärjestelmä. Työeläkelaitokset tilittivät eläkkeensaajille noin 26 miljardia euroa. Kela käytti eläkkeisiin 2,5 mrd. ja muut lähes 1,2 mrd.

Lehtikuva Mikko Siig

Eteran toimitusjohtaja Stefan Björkman (vas.), Ilmarisen toimitusjohtaja Timo Ritakallio, Ilmarisen hallituksen pj. Mikko Helander ja Eteran hallituksen pj. Tero Kiviniemi Ilmarisen ja Eteran yhdistymistä käsittelevässä tiedotustilaisuudessa.

Ilmarinen kosi ja Etera vastasi myöntävästi

ILMARINEN JA ETERA yhdistyvät ensi vuoden alussa. Fuusiossa pienempi Etera sulautuu osaksi Ilmarista. Molempien yhtiöiden omistajat ovat hyväksyneet syyskuussa ylimääräisissä yhtiökokouksissaan yhdistymisen.

Naimakaupan hintana Ilmarisen vakavaraisuusaste hieman laskee, noin kaksi prosenttiyksikköä. Sulautumisen myötä Etera pääsee eroon alan heikoimman vakavaraisuuden viitasta, ja työeläkealan keskimääräinen vakavaraisuus paranee.

– Tavoitteenamme on olla yhdessä kustannustehokkain ja vetovoimaisin työeläkeyhtiö, perustelee fuusiopäätöstä Ilmarisen toimitusjohtaja **Timo Ritakallio**. Hän vie läpi fuusion alkukuukaudet.

Ilmarinen hakee toimitusjohtajaa, sillä Ritakallio siirtyy maaliskuussa OP-ryhmän pääjohtajaksi. Uutinen Ritakallion siirtymisestä pankkimailmaan tuli julki yhtiökokouksia seuraavalla viikolla.

Eteran nykyisestä toimitusjohtajasta **Stefan Björkmanista** tulee vuodenvaihteessa Ilmarisen varatoimitusjohtaja.

Työeläkealalla fuusio merkitsee kovan kilpailua vakuutusasiakkaista. Kilpailuetua haetaan toimintakuluja kursimalla ja

tuottamalla asiakkaille parempaa palvelua. Hyödyt näkyisivät kustannustehokkuutena ja sitä kautta asiakashyvityksissä.

Ilmarisesta tulee Eteran vakuutuskanta mukaan lukien maan suurin yksityinen työeläkeyhtiö. Vakavaraisin Varma menettää kärkisijan suurimpana yhtiönä ja Elo pysyy kolmantena.

Vihreää brändiväriä tunnustava Etera siirtää toimintansa Länsi-Pasilasta Ilmarisen siipien suojaan Helsingin Ruoholahteen Ilmarisen siniseen toimitaloon.

Yhdistymisen jälkeen Ilmarinen huolehtii yli 1,1 miljoonan suomalaisen eläketurvasta. Vakuutettujen määrä nousee yli 675 000:een. Eläkkeensaajia sillä on lähes puoli miljoonaa, 460 000. Yhtiön markkinaosuus vakuutusmaksutulosta olisi 37 prosenttia.

Yhdistymisellä arvioidaan olevan 20 miljoonan euron vuosittaiset säästöt hoitokustannuksissa ja toiminnassa. Myös sijoitustoiminnan vuosikuluihin ennakoitavan saatavan samaa kokoa olevia säästöjä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei näe estettä yhtiöiden sulautumiselle. Finanssivalvonta hyväksynee fuusion lokakuussa. ■

Anne Iivonen

Työeläkealan it-kulut pysyneet kurissa

TYÖELÄKEVAKUUTTAJIEN it-kulut olivat viime vuonna yhteensä 220 miljoonaa euroa. Tietotekniikkaan ja -järjestelmiin kohdistuvat laskevat edeltävästä vuodesta lähes 16 miljoonaa euroa, ilmenee Työeläkevakuuttajat Telan selvityksestä.

Telan kehityspäällikkö **Mikael Kulikoffin** mukaan it-kulut ovat olleet laskussa viiden vuoden seurantajakson ajan.

Työeläkealan yhteinen tiedonkeruu mahdollistaa kattavan seurannan koko alan it-kuluista. Ilman eläkevakuuttajien yhteistyötä ja

yhteisiä järjestelmiä esimerkiksi eläkeuudistuksesta aiheutuneet kustannukset olisivat olleet moninkertaisia.

Kansallisen tulorekisterin käyttöönotto on lähivuosina mittavin näköpiirissä oleva it-järjestelmiin vaikuttava muutos. Tulorekisteri on tarkoitus ottaa työeläkealalla käyttöön kaksivaiheisesti vuosien 2019 ja 2020 alussa.

Työeläkealan it-järjestelmissä on tiedot kaikkien Suomessa töitä tekevien nykyisistä ja entisistä työsuhteista, ansaituista palkoista ja eläkkeistä. ■

Työeläkkeen tarina **TYÖELÄKEPÄIVÄ** *2017*

TORSTAINA 16.11. KLO 13 ALKAEN
MESSUKESKUS • HELSINKI

Työeläkkeen tarina kertoo huolenpidosta ja sukupolvien keskinäisestä vastuunkannosta. Työeläkepäivä kannustaa kaivamaan näkyväksi työeläkkeen ydinsanomman ja kertomaan siitä myös muille. Ilmoittautuminen alkaa 2.10. osoitteessa www.etk.fi/tyoelakepaiva.

**OLE OSA SUURTA TARINAA
JA TULE MUKAAN
TYÖELÄKEPÄIVÄÄN!**

#TYÖELÄKEPÄIVÄ

Aalto EE

▶ Aalto University Executive Education (Aalto EE) on nimittänyt juristi **Paula Salosen** Senior Advisoriksi. Hän on myös FINVA Finanssikoulutus Oy:n uuden hallituksen jäsen.

Elo

▶ **Jouni Seppänen** on nimitetty 1.9. alkaen johtoryhmän jäseneksi ja eläkeliikeytoiminnasta ja sen kehityksestä vastaavaksi johtajaksi.
▶ Vakuutukset-liiketoiminta-alue siirtyy johtaja **Matti Carpénin** alaisuuteen. Carpénin vastuualueella säilyvät myös Elon asiakkuudet ja kanavat sekä tietohallinto.

Finanssivalvonta

▶ OTK **Kaisa Forsström** on nimetty Vakuutusvalvonta-osaston osastopäälliköksi viiden vuoden määräajaksi 11.9. alkaen. Hän on Fivan johtoryhmän jäsen ja raportoi suoraan johtajalle. Forsström siirtyi tehtävään Eläkevakuutusosakeyhtiö Veritaksesta.
▶ DI **Jyri Helenius** on nimetty osastopäälliköksi Pankkivalvonta-osastolle.
▶ YTM **Samu Kurri** on nimetty osastopäälliköksi Taloudellinen analyysi ja operatiiviset riskit -osastolle.
▶ YTM **Marko Myller** on nimetty toimistopäälliköksi Pankkien jatkuva valvonta -toimistoon.
▶ KTM **Sami Pyykönen** on nimetty toimistopäälliköksi Pankkien tarkastus ja sääntely -toimistoon.

Ilmarinen

▶ Tradenomi, HSO **Heidi Koivumäki** on aloittanut 1.6. toimitusjohtaja Timo Ritakallion assistenttina.

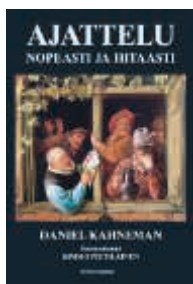
KUKA?

Reijo Vanne

- **Ikä:** 63-vuotias
- **Koulutus:** valtiotieteiden maisteri (taloustiede)
- **Työ:** eläkkeellä, työskennellyt Telassa johtajana ja ekonomistina
- **Lähellä sydäntä:** urheilu, kulttuurihistoria, elokuvat
- **Aikoo lukea:** Susanna Alakosken Sikalat.

Järjen tuolla puolen

Juuri eläkkeelle jäämisen kynnyksellä Reijo Vanne tokaisee, että maailmanmeno on usein absurdia. Kirjakattaus kertoo siitä lisää.

Aidasta aina matalimmalta kohdalta

Taloustieteen nobelisti, taloudellisen käyttäytymisen tutkija **Daniel Kahneman** kuvaa kansantajuisesti lukuisia syitä, joiden takia ihmisten valinnat vinoutuvat. Näin käy myös elämänalueella, jonka järjen ja johdonmukaisuuden olettaisi vallanneen kokonaan. Vinoutumisissa on kysymys ajatusponnistelujen minimoinnista.

Inhimillistä taloudellista käyttäytymistä simuloivien algoritmien kehittäminen vie aikaa. Lieneekö se tarpeenkaan, jos yritetään saada algoritmit operoimaan ihmisten sijasta ja ilman vinoutumia. Taloustiedettä ja psykologiaa.

Daniel Kahneman: Ajattelu, nopeasti ja hitaasti (Terra Cognita, 2015)

Järjen varjolla järjettömyyttä

Oikeusjutussa päähenkilö K. on tutkinnassa syytettynä, mutta hänelle ei koko aikana selviä, mistä häntä syytetään. Oikeuslaitoksen hierarkia ja todelliset päätök-

sentekijät jäävät hämäräksi.

K. pääsee asioimaan alimmilla hierarkiata-soilla olevien kanssa. Nämä toteavat, että heillä ei ole mitään sanomista päätöksiin. Asianajat tuntuvat olevan saamattomia tai kietoutuneet hyvä veli- ja lahjontaverkostoihin. Kukaan ei kyseenalaista järjestelmää, ei lopulta edes K. itse.

Kafka oli nykytermein oikeustieteen tohtori ja töissä vakuutusosalalla. Yhteinen toimiala sai tarttumaan kirjaan.

Franz Kafka: Oikeusjuttu (WSOY 1986)

Alakulo arjessamme

Martti Joenpolven novelleissa päähenkilöt ovat keski-ikäisiä tai vanhoja, enimmäkseen miehiä. Arjen tapahtumien ja tekemisten lomassa ajatukset siirtyvät välillä summaamaan menneitä. Monien kokemus on elämänmittainen sivullisuus ja nykytilanne luopumista. Tämä on ilmeisesti aika monen suomalaisen mielenmaisema.

Oman elämänsä ajopuuna olemista ja muistoissa elämistä tuskin suositellaan "rationaalisien" elämänhallinnan kursseilla.

Joenpolvi on meritoitunut, arvostettu nobelilisti. Vakuutuin ja tartuin siksi aikoinaan kirjaan.

Martti Joenpolvi: Kauan kukkineet omenapuut (Gummerus, 1982)

Karuilta rannoilta Satakunnasta

Syntymäseudun kirjailijan runojen teemat ja käsittelytapa tuntuvat tutuilta. Satakunnassa ei tunteella puhuta, silloinkaan, kun on kysymys tunteista. On tulkittava.

Esimerkiksi kirjan nimirunossa vastataan: "On kyllä – isäntekonen klinkkaripaatt, semsest suut luapp – mutt muija on kerjen vaihtuma".

Timo Koivukarin kirja houkutteli. Oletin, että tässä on **Heli Laaksosen** lisäksi kirjoittaja, jonka runoja osaan tulkita ilman pitkäkestoisia pohdintoja. Kielimuuri voi olla muunkielisille korkea, kuten yllä klinkkar: "limisaumainen puuvene, jossa laudat ovat reunoistaan toistensa päällä".

Tapio Koivukari: Viäläk teils se paatt o (Johnny Kniga, 2014)

Freedom and responsibility

PENSION FREEDOM, introduced in 2015, gives all British citizens aged 55 or more the right to do what they want with their pension savings. Two years later, more than one million people have withdrawn money from their pension pot.

Director **Richard Parkin** (Fidelity Investments) finds the freedom problematic: "People want to withdraw money just because they can." It is particularly worrisome that only 10% of the one million who have made withdrawals have turned to Pension Wise for advice.

Fiona Jarvis, founder of the website Blue Badge Style, is one of the many who have used part of their pension savings to start a business. They are part of the olderpreneur phenomenon in Great Britain that has gained strength since Pension Freedom was launched. Last year, 120,000 new businesses were established by over 50-year-olds. Like Jarvis, they see their business providing their future pension. Also **Keith McLean**, the owner of Shambles Tavern in York, has expanded his business with his pension funds. He asks: "Why should I keep my pension invested in other people's companies when I can use it to make my own business grow?" But what happens if their businesses fail?

Researcher **Daniela Silcock** (Pension Policy Institute) is worried about the pensions of the self-employed. Only 27% of all self-employed in Britain save for retirement. But very few businesses are valuable enough to finance retirement when sold.

Silcock further points out that the effects of Pension Freedom cannot be estimated until after 15–20 years when those who have withdrawn lump sums from their pension savings approach retirement age. What is clear, though, is that the freedom and the responsibility now lie with the individual. ■

Thumbs up for pensions

THE PENSION BAROMETER conducted by the Finnish Centre for Pensions earlier this year yielded surprising results. The youth in Finland have a higher trust in and are more familiar with the pension system than the rest of the population.

"71% of the under-25-year-olds in Finland trust that the statutory pension system will provide for them in old age, in case of disability or the loss of a family wage earner," says **Susan Kuivalainen**, Head of Research (Finnish Centre for Pensions). Nearly 80% of the

young in this age group also know how pension funds are earned, and two out of three know that the retirement ages are rising.

Statistical researcher **Sami Myllyniemi** (Finnish Youth Research Society) thinks that the main reason behind the high trust among the young is that they, when it comes to pensions, form a spectator society: "The majority of them believes, or at least hopes, that the pension system will work without their having to think about it." ■

Changes in work and society

SCENARIO CALCULATIONS are used to assess the impacts of changes in work on the outlook for the pension system and for public finances. The recent calculations by Sitra and the Finnish Centre for Pensions compare the effects of different employment rates.

If the growth of earnings were to stagnate and the investment returns of the pension system remained at a low level, public debt and the sustainability gap would grow significantly. As a result, the pressure to raise the earnings-related pension contributions would be around four percentage points.

On the other hand, if the employment rate were to rise to 80 per cent by 2030 through a boost in entrepreneurship, the sustainability gap in public finances would narrow to almost nil. As a result, the pension contributions could be lowered. ■

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

Olli Hakämies

MORE NEWS IN ENGLISH

- Follow us on Twitter @ETKinfo
- Subscribe to our newsletter etk.fi/en/newsletter/
- Visit our website etk.fi/en

Statistics on new pension

THE PARTIAL OLD-AGE PENSION was paid to 7,600 persons by the end of July 2017. The figure is expected to rise to 11,000 by the end of the year.

The partial old-age pension can be taken early, at one's retirement age or late. By the end of July 2017, 6,500 persons had retired early and 1,000 persons late.

The pension taken out can be 25% or 50% of the old-age pension accrued by the time of retirement. Most applicants applied for 50% of their pension. 14% of the female applicants and 8% of the

male applicants drew 25% of their accrued old-age pension.

The applicants may but are not required to work while drawing the partial old-age pension. 80% of the female applicants and 75% of the men were working while drawing the partial old-age pension. More than 15% of the applicants who were born in 1955 or 1956 were unemployed.

The majority (70%) of the applications by the end of July 2017 were from people who work in the private sector. 60% of the applicants were men. ■

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin www.etk.fi/julkaisut

Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin laskelmat jälkikäteen arvioituna

Raportissa tarkastellaan Eläketurvakeskuksen julkaisemia pitkän aikavälin laskelmia tilanteessa, jossa eläkejärjestelmän toteutunut kehitys tiedetään osalta ennustejaksoa. Tarkastelu keskittyy vuosina 2004–2013 julkaistuun viiteen laskelmaan. Osana vertailua laskentaa toistetaan korvaten aiempia taustaoletuksia nykyisillä tiedoilla.

Tekijät: Meeri Kesälä

Sarja: Eläketurvakeskuksen raportteja 05/2017

Eläkeikä nousee mutta joustot säilyvät. Kyselytutkimus 2017 eläkeuudistuksesta

Tutkimuksessa tarkastellaan eläkeikää lähestyvien 54–62-vuotiaiden suomalaisten arvioita eläkkeelle siirtymisen ajoituksesta. Vanhuuseläkkeen aloitusajankohdan lisäksi selvitetään kiinnostusta osittaisen vanhuuseläkkeen käyttöön ja eläkkeen ohella työskentelyyn.

Tekijä: Sanna Tenhunen

Sarja: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 05/2017

Oven avaus: katsaus osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen valinneisiin

Julkaisussa tarkastellaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen yleisyyttä, hakemismääriä ja eläkkeensaajia. Uuden eläkelajin alkua ja kehitystä kuvataan ensimmäisen puolen vuoden ajalta.

Tekijä: Jari Kannisto

Sarja: Eläketurvakeskuksen tilastoja 09/2017

Työkyvyttömyyseläkkeensaajien eläketurva ja toimeentulo 2000-luvulla

Tutkimuksessa tarkastellaan työkyvyttömyyseläkkeensaajien toimeentuloa 2000-luvulla. Toimeentuloa tarkastellaan kokonaiseläkkeen ja käytettävissä olevan rahatulon avulla sekä kansainvälisestä näkökulmasta. Lisäksi selvitetään lainsäädännössä ja työkyvyttömyyseläkkeensaajien sosiodemografisessa rakenteessa tapahtuneita muutoksia.

Toimittajat: Rantala, Hietaniemi, Nyman ym.

Sarja: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 04/2017

Skenaariolaskelmia työn muutoksen vaikutuksesta eläkejärjestelmään ja julk. talouteen

Raportissa esitetään laskelmia työn muutoksen skenaarioiden (talouskasvun pysähtyminen, yrittäjyyden lisääntyminen, tuloerojen kasvu, korkea työllisyys) pitkän aikavälin vaikutuksista lakisääteiselle eläkejärjestelmälle sekä laajemmin julkiselle taloudelle. Laskelmat on laadittu ETK:n ja VM:n laskentamallien avulla.

Tekijät: Tikanmäki, Ahola, Koponen, Reipas, Suikkanen

Sarja: Eläketurvakeskuksen raportteja 03/2017

Työeläkelainsäädäntö 2017

Arbetspensionslagstiftningen

Työeläkelainsäädäntö-kirjassa 2017 voimaan tullut työeläkeuudistus, sisältää myös kustannustenjakoa ja vakavaraisuutta koskevia säädöksiä sekä liitännäislakeja. Sisältöä ylläpidetään www.saadospalvelu.fi:ssä. Rajoitettu erä painettuna saatavilla hintaan 50 €. Publiceras även på svenska.

Sarja: Eläketurvakeskuksen käsikirjoja 01/2017,

Pensionsskyddscentralens handböcker 02/2017

VIOSITTAIN ILMESTYVÄT

- Katsaus eläketurvaa vuonna 2016
- Työeläkekuntoutus vuonna 2016
- Arbetspensionsrehabilitering år 2016

